

**Prognoza oddziaływania na środowisko**

**Projektu:**

***Strategii Rozwoju  
Gminy Wolbórz  
na lata 2022-2030***

Wykonawca opracowania:

PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik

26-200 Końskie ul. Polna 72

tel./fax (41) 372 49 75

e-mail [basz@post.pl](mailto:basz@post.pl)

[www.basz.pl](http://www.basz.pl)

**Wolbórz 2022**

## Spis treści

1. Wprowadzenie .....	4
1.1. Podstawa prawna i cel Prognozy .....	4
1.2. Zawartość merytoryczna „Prognozy...” .....	4
1.3. Zawartość „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030” .....	6
1.4. Cele „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030” .....	7
2. Powiązania projektu z innymi dokumentami.....	8
3. Analiza stanu środowiska .....	9
3.1. Ogólna charakterystyka gminy Wolbórz .....	9
3.2. Gleby .....	9
3.3. Wody podziemne .....	10
3.4. Wody powierzchniowe.....	10
3.5. Powietrze atmosferyczne.....	10
3.6. Zasoby przyrodnicze.....	11
3.6.1. Stan zasób przyrodniczych .....	11
3.6.2. Obszary chronione .....	11
3.6.3. Obszary Natura 2000.....	14
3.7. Różnorodność biologiczna .....	14
3.8. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne .....	15
3.9. Gospodarka odpadami .....	16
4. Problemy ochrony środowiska na terenie Gminy Wolbórz istotne z punktu widzenia projektu Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz.....	18
4.1. Degradacja gleb i powierzchni ziemi.....	18
4.2. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych .....	18
4.3. Powietrze atmosferyczne.....	27
4.4. Zasoby przyrodnicze.....	28
4.5. Hałas.....	28
5. Główne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym oraz ich uwzględnienie podczas opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz...” .....	29
6. Zadania ujęte w projekcie „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030” .....	40
7. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach przewidywanych znaczącym oddziaływaniem .....	44
7.1. Matryca wpływów zadań Strategii na poszczególne komponenty środowiska.....	44
7.2. Prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań .....	49
7.3. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko .....	50
7.4. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych .....	56
7.5. Oddziaływanie planowanych inwestycji .....	56
8. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030” .....	75
9. Propozycje rozwiązań alternatywnych służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz.....	75
10. Odporność ustaleń projektowanego dokumentu na zmiany klimatu ze szczególnym uwzględnieniem klęsk żywiołowych oraz analiza oddziaływania zmieniających się warunków klimatycznych i środowiskowych .....	78

11. Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030 .....	79
12. Oddziaływania transgraniczne projektu "Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030" .....	80
13. Identyfikacja obszarów, na których prowadzona była działalność mogąca z dużym prawdopodobieństwem powodować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi.....	80
14. Identyfikacja istniejących i zamkniętych składowisk odpadów lub ich części oraz terenów, na których gromadzone były odpady, na których występuje zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, ograniczenie możliwości rozprzestrzeniania zanieczyszczeń z terenów innych niż składowiska odpadów, na których gromadzone były odpady.....	81
15. Niedostatki i braki materiałów utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu .....	81
16. Informacje końcowe.....	81
16.1. Metody wykorzystane przy opracowaniu „Prognozy...” i analizie "Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz..." .....	81
16.2. Metody analizy realizacji skutków "Strategii...." .....	82
16.3. Metody analizy realizacji postanowień projektu Strategii.....	82
17. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	83
18. Podpis autora oraz data opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko.....	86

## 1. Wprowadzenie

### 1.1. Podstawa prawna i cel Prognozy

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko projektu: „Strategia Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030” jest art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021, poz. 2373 ze zm.). Artykuł ten zobowiązuje organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to ze stosowaniem w prawodawstwie polskim postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Zawartość niniejszej Prognozy wynika z art. 51 wspomnianej ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z zapisami ustawowymi przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty: „studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego (...) koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju (...) polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystania terenu, opracowywane lub przyjmowane przez organy administracji (...) polityki, strategii, planu i programu, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar natura 2000”.

Nadrzędnym celem „Prognozy...” jest określenie potencjalnych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić po wdrożeniu zapisów projektu "Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030" jak również sformułowanie zaleceń o charakterze przeciwdziałania lub minimalizacji dla wszelkich jego negatywnych oddziaływań. „Prognoza...” winna wspierać proces decyzyjny dla realizacji inwestycji ingerujących w stan środowiska.

Celem przeprowadzenia niniejszej „Prognozy oddziaływania na środowisko...” jest:

- ocena stopnia i sposobu uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska w projekcie "Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030"
- ocena potencjalnych skutków środowiskowych wdrażania zapisów dokumentu
- przygotowanie ewentualnych wytycznych, które pozwolą na udoskonalenie końcowej wersji dokumentu

### 1.2. Zawartość merytoryczna „Prognozy...”

Zawartość niniejszej „Prognozy...” wynika z powyżej przedstawionej ustawy dotyczącej udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

W sprawie przeprowadzenia procedury środowiskowej do dokumentu "Strategia Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030" Gmina Wolbórz wystąpiła z pismami do:

- Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi (odpowiedź: znak pisma –ŁPWIS.NSOZNS.9022.646.2021. PD z dnia 18 01 2022r.)

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (odpowiedź: znak pisma – WOOŚ.411.439.2021.MGw z dnia 27 12 2021 r.).

Zgodnie z art. 51 ust 2 ustawy o oś „Prognoza oddziaływania na środowisko”:

1. Zawiera:
  - a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
  - b) informację o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
  - c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości ich przeprowadzania,
  - d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
  - e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
  - f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74 a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
  - g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;
2. Określa, analizuje i ocenia:
  - a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
  - b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
  - c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
  - d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
  - e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.
3. Przedstawia:
  - a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być

rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto Prognoza zawiera:

1. identyfikację, analizę i ocenę oddziaływań generowanych zapisami projektu dokumentu na zasoby, twory i składniki przyrody, a także na cele ochrony przyrody wymienione w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021r., poz. 1098 ze zm.) oraz cele, przedmioty i zakazy obowiązujące w odniesieniu do form ochrony przyrody i otulin,
2. szczegółową analizę możliwości negatywnego oddziaływania przewidywanych przez projekt dokumentu zapisów na cele ochrony, przedmioty ochrony, integralność obszarów i spójność Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 w kontekście zapisów art. 33 ustawy o ochronie przyrody,
3. identyfikację, analizę i ocenę oddziaływania generowanego zapisami projektu dokumentu na jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych oraz obejmuje analizę możliwości nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza dla zidentyfikowanych części wód,
4. analizę odporności ustaleń projektowanego dokumentu na zmiany klimatu ze szczególnym uwzględnieniem klęsk żywiołowych, jak i analizę oddziaływania zmieniających się warunków klimatycznych i środowiskowych na ustalenia projektowanego dokumentu. Powyższa analiza uwzględni również wpływ projektu dokumentu na różnorodność biologiczną i inne elementy środowiska,
5. identyfikację obszarów, na których prowadzona była działalność mogąca z dużym prawdopodobieństwem powodować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, o których mowa w art. 3 pkt 5a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021r., poz. 1973 ze zm.),
6. identyfikację istniejących i zamkniętych składowisk odpadów lub ich części oraz terenów, na których gromadzone były odpady, na których występuje zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, ograniczenie możliwości rozprzestrzeniania zanieczyszczeń z terenów innych niż składowiska odpadów, na których gromadzone były odpady.

### **1.3. Zawartość „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030”**

Podstawowym aktem prawnym, określającym zadania gminy, na którym bazowano podczas opracowania „Strategii ...” jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. jedn. 2021 poz. 1372). Niniejszy dokument opracowany został z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t. jedn. Dz. U. 2021 poz. 1057 ze zm.).

Projekt "Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030" opracował zespół konsultantów PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik (Końskie, ul. Polna 72).

Projekt "Strategii..." składa się z części:

- Uwarunkowania prawne i ustalenia diagnostyczne
- Plan strategicznego rozwoju Gminy Wolbórz
- Model funkcjonalno-przestrzenny gminy
- Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie
- Obszary strategicznej interwencji, wyznaczone dla gminy Wolbórz
- System wdrażania, monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii
- Ramy finansowe i źródła finansowania
- Środowiskowe uwarunkowania realizacji planu strategicznego
- Wytyczne dla sporządzania dokumentów wykonawczych

#### **1.4. Cele „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030”**

Działania zapisane w Strategii realizowane będą zgodnie ze zdefiniowanymi celami strategicznymi i operacyjnymi w wymiarach:

WYMIAR SPOŁECZNY – Aktywne i wykształcone społeczeństwo

- Wysoki standard usług społecznych i zdrowotnych
- Wysoka jakość oświaty wizytówką gminy Wolbórz
- Rozwój tożsamości oraz integracja społeczeństwa lokalnego
- Aktywna współpraca oraz wzmocnienie potencjału jednostek pomocniczych i organizacji pozarządowych

WYMIAR GOSPODARCZY – Rozwój gospodarczy bazujący na lokalnych walorach i zrównoważonym rozwoju

- Wsparcie przedsiębiorców oraz tworzenia nowych miejsc pracy
- Rozwój efektywnego rolnictwa
- Atrakcyjna oferta inwestycyjna
- Wysoka jakość oferty turystycznej, rekreacyjnej i wypoczynkowej

WYMIAR PRZESTRZENNY – Wysokiej jakości infrastruktura oraz prawidłowa polityka przestrzenna podstawą podnoszenia jakości życia mieszkańców

- Rozbudowa infrastruktury technicznej
- Zwiększenie dostępności i funkcjonalności infrastruktury komunikacyjnej
- Ochrona środowiska oraz promowanie odnawialnych źródeł energii
- Polityka przestrzenna gminy oparta na zasadzie zrównoważonego rozwoju

## 2. Powiązania projektu z innymi dokumentami

Przy opracowywaniu projektu Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz korzystano z zapisów zawartych w niżej wymienionych dokumentach sporządzonych na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności;
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.);
- Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej;
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku;
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”;
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030;
- Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030;
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku;
- Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.);
- Plan Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły;
- Program wodno-środowiskowy kraju;
- Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2022;
- Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów;
- Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032;
- Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej;
- Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej;
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego oraz Plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi;
- Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2016 na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024, Łódź 2016r;
- Plan gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2019-2025 z uwzględnieniem lat 2026-2031, Łódź 2020;
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Piotrkowskiego na lata 2021-2024 perspektywą na lata 2025-2028,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wolbórz na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029, Wolbórz 2021,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wolbórz na lata 2021-2030, Wolbórz 2021



Priorytety i zadania objęte projektem dla „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz” realizują cele środowiskowe ujęte w dokumentach strategicznych w zakresie ochrony środowiska zarówno na szczeblu krajowym, wojewódzkim powiatowym jak i gminnym.

### **3. Analiza stanu środowiska**

#### **3.1. Ogólna charakterystyka gminy Wolbórz**

Wolbórz to gmina miejsko-wiejska położona w północno-wschodniej części powiatu piotrkowskiego, w województwie łódzkim.

Sąsiaduje z gminami:

- od północy z gminą Będków i Ujazd (powiat tomaszowski),
- od wschodu z gminą Tomaszów Mazowiecki (powiat tomaszowski),
- od południowego-wschodu z gminą Mniszków (powiat opoczyński),
- od południa z gminą Sulejów (powiat piotrkowski),
- od południowego-zachodu z miastem na prawach powiatu Piotrków Trybunalski,
- od zachodu z gminą Moszczenica (powiat piotrkowski).

Gmina Wolbórz posiada status gminy miejsko-wiejskiej, jej siedziba mieści się w mieście Wolbórz, które oddalone jest o ok. 14 km na południowy-zachód od Tomaszowa Mazowieckiego i ok. 15 km na północny-wschód od Piotrkowa Trybunalskiego. Gminę Wolbórz tworzą miejscowości zgrupowane w 22 sołectwa.

Powierzchnia gminy wynosi 152 km<sup>2</sup> (15 166 ha) i stanowi 10,6% powierzchni powiatu. Ludność gminy to 7 841 mieszkańców (stan na 31.12.2019), w tym miasto – 2 328 mieszkańców (tj. 30% ludności gminy ogółem). Gęstość zaludnienia dla całej gminy wynosi 52 osoby/km<sup>2</sup>.

Gmina Wolbórz położona jest przy drodze ekspresowej nr 8 relacji Warszawa-Wrocław-Katowice. Gmina jest jedną z gmin nadpilicznych. W jej obrębie znajduje się 11 kilometrów linii brzegowej Zalewu Sulejowskiego, szlaki turystyczne, rezerваты przyrody, stadniny koni, co stanowi o potencjale rozwoju rekreacji i wypoczynku, głównie o charakterze weekendowym.

Gmina Wolbórz pełni następujące funkcje: rolniczą, rekreacyjną (w części południowo-wschodniej), administracyjno-usługową, obsługi produkcji żywności, obsługi obszaru gminy. Centrum administracji i usług podstawowych mieści się w Wolborzu, który 1 stycznia 2011 r. zyskał status miasta.

Obszar gminy rozcięty jest wąskimi dolinami rzek: Wolbórki (płynącej z północnego zachodu na zachód) i Moszczanki (płynącej równoleżnikowo z zachodu na wschód środkiem zachodniej części gminy).

#### **3.2. Gleby**

Gleby na obszarze gminy Wolbórz wykształciły się na podłożu utworów polodowcowych. Niemal na całym terenie gminy przeważają gleby dobre i bardzo dobre. Największą przydatność rolniczą posiadają gleby brunatne wytworzone na glinach i występujące w rejonie wsi: Bogusławice, Młynary i Komorniki (klasa bonitacyjna IIIa). W rejonie wsi: Polichno, Prosenie, Żarnowica, Wolbórz, Kuznecin, Komorniki, Żywocin, Stanisławów,

Golesze i Dębsko na piaskach strukturalnych i spiaszczonych glinach wykształciły się gleby biellicowe i pseudobiellicowe klas IIIb i IVa. We wschodniej części gminy występują gleby najśłabsze, klas V i VI (rejon wsi: Studzianki, Dębina, Adamów, Młoszów i Zwierzyniec). W dolinach rzek występują gleby torfowe oraz mułowo-torfowe, czarne ziemie, mady lekkie i bardzo lekkie, stanowiące trwałe użytki zielone (łąki i pastwiska) o klasach bonitacyjnych od II do VI.

### **3.3. Wody podziemne**

Gmina Wolbórz usytuowana jest na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP Nr 401 – Niecka Łódzka), wymagającego szczególnej ochrony. Jest to zbiornik wód bardzo czystych, nadających się do użytku bez uzdatniania, w utworach kredy dolnej, w ośrodkach szczelinowych i szczelinowo-porowych.

### **3.4. Wody powierzchniowe**

Na wody powierzchniowe Gminy składają się ciekі rzeczne, jeziora i mniejsze zbiorniki wodne, w tym zbiorniki sztuczne, a zwłaszcza Zbiornik Sulejowski. Wszystkie wody powierzchniowe zajmują łącznie 3,7% powierzchni Gminy. Cała Gmina należy do zlewni rzeki Pilicy.

Do ważniejszych gminnych cieków rzecznych należy rzeka Wolbórka, Moszczanka Właściwa, Goleszanka oraz Młynówka Moszczanka i Młynówka Wolbórka. Rzeki te pełnią funkcję różnostopniowych dopływów rzeki Pilicy. Ponadto do sieci rzecznej Gminy należy także mniejszy, bezimienny ciek przepływający w południowo-zachodniej części Gminy i uchodzący do Zalewu Sulejowskiego. Uzupełnieniem sieci rzecznej Gminy są systemy rowów i cieków melioracyjnych, które łącznie z ciekami naturalnymi służą nawadnianiu i regulacji stosunków wodnych w obszarach użytkowanych rolniczo.

Największym zbiornikiem wodnym Gminy jest sztucznie utworzony Zalew Sulejowski o powierzchni ok. 23,8 km<sup>2</sup>, długości 23,5 km i objętości ok. 78,85 mln m<sup>3</sup>. Maksymalna głębokość zbiornika osiąga 15 m. Zbiornik został utworzony w celu regulacji stosunków wodnych poniżej betonowo-ziemnej zapory (retencja), dodatkowo pełni funkcję energetyczną oraz rekreacyjną. Zbiornik zasilany jest przez wody rzeki Pilicy i Luciąży.

### **3.5. Powietrze atmosferyczne**

Na stan czystości powietrza w gminie Wolbórz wpływają głównie zanieczyszczenia emitowane przez:

- szlaki komunikacyjne drogowe i kolejowe,
- lokalne kotłownie i źródła ciepła,
- zakłady przemysłowe i usługowe.

### 3.6. Zasoby przyrodnicze

#### 3.6.1. Stan zasób przyrodniczych

Wskaźnik lesistości dla gminy Wolbórz wynosi 27,5%. Według danych GUS (Bank Danych Regionalnych) powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Wolbórz wynosi wg stanu na 31.12.2019 r. – 4273,76 ha. Pod względem własności ponad 83% stanowią lasy państwowe. Wskaźnik lesistości gminy jest nieco niższy od wskaźnika dla kraju (29,6%), przekracza jednak wskaźnik dla województwa łódzkiego (21,5%) oraz dla powiatu piotrkowskiego (24,6%). Pod względem lesistości jest piąta gminą w powiecie, po gminie Sulejów (42,8%), Ręczno (39,3%), Aleksandrów (34,8%) oraz Łęki Szlacheckie (30,7%).

W lasach na terenie gminy Wolbórz dominują siedliska boru mieszanego i sosnowego. Zwarty kompleks leśny występuje w północnej części gminy, gdzie przeważającym gatunkiem drzew jest sosna. W pozostałej części gminy lesistość jest mniejsza, istniejące kompleksy leśne związane są częściowo ze strefami zboczowymi dolin (np. kompleks w okolicy wsi Brudaki, między Wolborzem, a wsią Psary Witowskie czy kompleks leśny Wolbórz - Żarnowica Mała i in.).

Obszary podlegające ochronie na terenie gminy Wolbórz:

- Obszar Natura 2000: Lubiaszów w Puszczy Pilickiej (PLH100026),
- Sulejowski Park Krajobrazowy,
- Rezerваты przyrody: „Lubiaszów”, „Dęby w Meszczach” oraz „Czarny Ług”,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki,
- Pomniki przyrody,
- Użytki ekologiczne,
- Podworskie zabytkowe parki:
  - park przy Zespole Pałacowym Biskupów Kujawskich w Wolborzu,
  - park przy Zespole Dworsko-Folwarcznym w Bogusławicach,
  - park przy Zespole Dworsko-Folwarcznym w Lubiatowie,
  - park w Golezszach, który według ewidencji zabytkowej zieleni jest parkiem wiejskim podlegającym ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

#### 3.6.2. Obszary chronione

Na terenie gminy Wolbórz znajdują się obszary cenne przyrodniczo objęte ochroną prawną wynikającą z ustawy o ochronie przyrody:

##### Park Krajobrazowy

Nazwa obszaru	Charakterystyka
<b>Sulejowski Park Krajobrazowy</b> (Rozporządzenie nr 3/94 Wojewody Piotrkowskiego w sprawie utworzenia Sulejowskiego Parku Krajobrazowego – Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 22, poz. 136). Podstawa prawna z 3 lipca 2006 r. (Rozporządzenie nr 24/2006 Wojewody łódzkiego w sprawie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego – Dz. Urz. Woj.	Park położony jest na terenie gmin: Ręczno, Aleksandrów, Sulejów, Wolbórz oraz częściowo w mieście Piotrkowie Tryb. (powiat piotrkowski), Tomaszów Mazowiecki (powiat tomaszowski), Mniszków (powiat opoczyński). Otulina Parku zajmuje w granicach województwa powierzchnię 36 730 ha i obejmuje gminy Rozprza i Łęki Szlacheckie (powiat piotrkowski) oraz gminę Przedbórz (powiat radomszczański). Park położony jest nad środkową Pilicą i charakteryzuje go krajobraz doliny Pilicy. Na terenie Parku wraz z otuliną znajduje się 9 rezerwatów przyrody. Przedmiotem ochrony są jodły pospolite, świerki, buki, klony i jawory. Na obszarze Parku występują murawy nawapienne-płaszczycie, torfy i łąki o podłożu piaszczysto-torfowym. Spośród rzadkich okazów

Łódzkiego Nr 248, poz. 1910	roślin występują: widłaki, storczyki, zimozioł północny, długosz królewski. Ze zwierząt spotkać można bobra, wydrę i łosia wędrownego czy wilka. Spośród licznie występujących ptaków najciekawsze okazy to: gągoł, bąk, rybitwa białoczelna, kropiatka, siweczka obroźna.
-----------------------------	--

### Rezerваты

Nazwa obszaru	Charakterystyka
<b>Rezerwat przyrody „Lubiaszów”</b> - utworzony w 1958 roku - Rozporządzenie nr 27/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 1 czerwca 2007 r. w sprawie rezerwatu przyrody Lubiaszów (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 183, poz. 1731), Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 7 maja 1984 r. w sprawie zarządzenia w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 15, poz. 107 z 1984 r.), Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30 października 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 95, poz. 520).	Rezerwat leśny w gminie Sulejów i w gminie Wolbórz, na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego. Powierzchnia rezerwatu – 202,4 ha. Przedmiotem ochrony rezerwatu są zbiorowiska leśne: grąd, dębrowa, bór jodłowy z cennym stanowiskiem jodły oraz stanowiska roślin rzadkich i chronionych. Rezerwat „Lubiaszów” należy do najważniejszych i największych obiektów chronionych w Puszczy Pilickiej. Znajdują się w nim zachowane - najcenniejsze w całej Polsce Środkowej - wielogatunkowe, stare drzewostany, w tym naturalne stanowiska jodły, kolekcja dwustuletnich dębów szypułkowych także grupa 140 - letnich modrzewi polskich.
<b>Rezerwat przyrody „Dęby w Mszczach”</b> Utworzony Rozporządzeniem nr 26/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 1 czerwca 2007 r. w sprawie rezerwatu przyrody Dęby w Mszczach - Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 183, poz. 1730), Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 11 maja 1989 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 17, poz. 120 z 1989).	Jest rezerwatem leśnym położonym w południowo-zachodniej części gminy Wolbórz, na zachód od wsi Prosenie. Jego powierzchnia wynosi 39,15 ha. Utworzony został w celu ochrony starodrzewu dębowego pochodzenia naturalnego w zespołach o charakterze grądu i lasu mieszanego z pomnikami przyrody. W rezerwacie rośnie ponad 100 dębów szypułkowych, których obwód wynosi od 2,5 do 3,8 m, a wysokość od 25 do 35 m. Dęby mają od 150 do 260 lat. W skład drzewostanu wchodzi również sosna (w wieku od 120 do 140 lat), świerk, grab, jodła, osika, brzoza, a także dzika jabłoń, dzika grusza, jarzębina.
<b>Rezerwat przyrody „Czarny Ług”</b> Utworzony 14 czerwca 1996 r. Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 40, poz. 394 z 1996 r.).	To niewielki rezerwat torfowiskowy o pow. 2,46 ha i otulinie 6,01 ha. Przedmiotem ochrony jest torfowisko wysokie typu atlantyckiego ze stanowiskiem bagnicy torfowej Scheuchzeria palustris. Torfowiska wysokie należą do bardzo rzadkich składników krajobrazu środkowej części Polski. Są one typowe dla obszarów o klimacie wilgotniejszym i chłodniejszym niż ten, który panuje w naszym regionie (m.in. na północy Europy). Rezerwat zajmuje małe, lokalne, bezodpływowe zagłębienie terenowe wypełnione torfem mszysto-turzycowym i mszysto-wełniankowym. Od dwóch stron otacza je niska wydma porośnięta borem sosnowym. Największą powierzchnię rezerwatu pokrywa mszar torfowcowy, który tworzą: torfowce kończysty i magellański oraz wełnianka pochwowata.

### Obszar Chronionego Krajobrazu

Nazwa obszaru	Charakterystyka
<b>Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki</b> Utworzony został w 2007 r. (Rozporządzenie Nr 41/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 21 sierpnia 2007 r. w sprawie ustanowienia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 273, poz. 2514).	Obszar o całkowitej powierzchni 2 272 ha położony jest na terenie gmin: Będków, Moszczenica i Wolbórz. Celem utworzenia obszaru jest utrzymanie ciągłości ekosystemu w dolinie Wolbórki umożliwiającego migrację fauny

W/w rozporządzenie straciło moc po uchwale nr XXXI/613/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 18 grudnia 2012 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2013 r. poz. 265).	i flory oraz zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt.
--	--

### Pomniki przyrody

Pomniki przyrody znajdujące się na terenie gminy Wolbórz utworzone zostały Zarządzeniem Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 17, poz. 177) oraz Rozporządzeniem nr 5/98 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 3 lipca 1998r. w sprawie zmiany rozporządzenia dotyczącego uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 12, poz. 134).

L.p.	Lokalizacja	Pomnik przyrody	Opis
1.	Drzewa rosną na działkach 463/1 i 463/2, obręb geodezyjny 4 Miasta Wolbórz	grupa drzew	Aleja drzew lipa drobnolistna składająca się z 16 drzew
2.	Na terenie gminy Wolbórz, działka nr ewidencji 15/21, obręb geodezyjny 0004 PGR Bogusławice	grupa drzew	17 drzew gatunku: 1 dąb szypułkowy, 2 sosny wejmutki, 3 lipy drobnolistne, 3 klony zwyczajne, 2 modrzewie europejskie i 6 jesionów wyniosłych
3.	Działka nr ewidencji 41, obręb geodezyjny Proszenie	grupa drzew	31 drzew gatunku dąb szypułkowy i jedno drzewo gatunku sosna pospolita

\*źródło – Centralny rejestr form ochrony przyrody (crfop.gdos.gov.pl)

### Użytki ekologiczne

14 Użytków ekologicznych na terenie gminy Wolbórz ustanowiono na mocy Rozporządzenia Nr 57/2001 Wojewody Łódzkiego z dnia 17 grudnia 2001r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne. Użytek ekologiczny „Bronisławów” ustanowiony został Uchwałą Nr XXXII/228/2001 Rady Gminy Wolbórz z dnia 09.11.2001r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne.

L.p.	Rodzaj i nazwa	Położenie	Powierzchnia [ha]
1.	Bagno Swolszewickie	oddział leśny 372b, działka nr ewid. 552, obręb Swolszewice Duże	0,30
2.	Bagno Swolszewickie	oddział leśny 373c, działka nr ewid. 141/2, obręb Swolszewice Duże	0,59
3.	Bagno Swolszewickie	oddział leśny 373f, działka nr ewid. 141/2, obręb Swolszewice Duże	0,39
4.	Bagno	oddział leśny 384p, działka nr ewid. 557, obręb Swolszewice Duże	0,29
5.	Bagno	Żarnowica, działka nr 171	0,25
6.	Bagno	oddział leśny 401m, działka nr ewid. 189/1, obręb Modrzewek	0,02
7.	Bagno	Lubiaszów Nowy, działka nr 206/1	0,81
8.	Bagno	Lubiaszów Nowy, działka nr 207/2	0,54

9.	Bagno	Proszenie, działka nr 36	0,83
10.	Siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	Polichno, działka nr 133	0,17
11.	Bagno	oddział leśny 405d, działka nr ewid. 52, obręb Janów	0,16
12.	Torfowisko	Żarnowica, działka nr 178	0,55
13.	Torfowisko	Lubiaszów Nowy, działka nr 207/1	0,28
14.	Siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	Żarnowica, działka nr 174	1,08
15.	Naturalny zbiornik wodny – „Bronisławów”	W rejonie wsi Bronisławów obejmujący: brzeg Zalewu Sulejowskiego, przylegające do niego stawy, wysepki wraz z otaczającymi je wodami	200

\*źródło – Centralny rejestr form ochrony przyrody (crfop.gdos.gov.pl)

### 3.6.3. Obszary Natura 2000

#### Obszar Natura 2000

Nazwa obszaru	Charakterystyka
<b>Lubiaszów w Puszczy Pilickiej (PLH100026)</b>	Specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa). Obszar obejmuje rezerwat Jodły Lubiaszów, chroniący ekosystemy o naturalnych cechach, dawnej Puszczy Pilickiej. Powierzchnia obszaru w zdecydowanej części zajęta jest przez fitocenozę grądu subkontynentalnego Tilio-Carpinetum, w odmianie małopolskiej, z udziałem jodły pospolitej. Obszar ma znaczenie w ochronie geograficznego zróżnicowania ekosystemów leśnych z jodłą pospolitą występującą na północnej granicy zasięgu w Europie. Naturalność ekosystemów potwierdza obecność licznych gatunków związanych z martwym drewnem. Stwierdzono występowanie 306 gatunków grzybów (największa liczba gatunków spośród rezerwatów Polski środkowej) oraz licznych bezkręgowców i ptaków typowych dla puszczańskich lasów.

### 3.7. Różnorodność biologiczna

Na obszarze gminy zagrożeniem różnorodności biologicznej są przede wszystkim zmiany zachodzące w siedliskach, które uniemożliwiają zachowanie gatunku. Zagrożenia zwykle mają związek z gospodarczą działalnością człowieka, która w głównej mierze polega na przekształcaniu siedlisk.

Dużym zagrożeniem dla zasobów przyrody w gminie jest silna antropopresja, która niesie za sobą wymieranie gatunków, a w konsekwencji ubożenie ekosystemów i zmniejszanie lokalnej bioróżnorodności. Głównym zagrożeniem dla gatunków roślin jest zmiana charakteru ich siedlisk. Działalność człowieka zmierza do coraz lepszego wykorzystania gruntów ornych powoduje istotne zmiany we florze gminy.

Straty w bioróżnorodności spowodowane są m.in. poprzez wylesianie, zabiegi pielęgnacyjne w lasach, utworzenie sztucznych zbiorników wodnych, meliorację, wypalanie traw, powstawanie dzikich wysypisk śmieci oraz zanieczyszczenie wód.

### 3.8. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Na stan akustyczny środowiska ma wpływ wiele czynników, wśród których należy wyróżnić uwarunkowania wynikające z położenia gminy, wielkości zajmowanego obszaru, zaludnienia, stopnia urbanizacji, przemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych. Najbardziej uciążliwym hałasem dla człowieka jest hałas komunikacyjny (najbardziej odczuwalny) oraz przemysłowy.

#### **Hałas komunikacyjny**

Źródłem hałasu na terenie gminy Wolbórz jest przede wszystkim komunikacja samochodowa. Najpoważniejszy problem akustyczny na terenie gminy stanowi droga ekspresowa nr S8 (stanowiąca część Via Baltica E67). W celu poprawy klimatu akustycznego przy ww. drodze – na terenach zabudowanych – zamontowano ekrany akustyczne, mające minimalizować uciążliwość hałasu komunikacyjnego. Obecnie można przyjąć, iż mimo wysokiego natężenia ruchu pojazdów na drodze krajowej, wartości hałasu komunikacyjnego w gminie nie stanowią nadmiernej uciążliwości.

Na poziom hałasu drogowego ma wpływ szereg czynników związanych z ruchem pojazdów i parametrami drogi. Do najważniejszych z nich należą:

- problemy komunikacyjne – nieprzystosowanie nawierzchni do występującego natężenia ruchu i obciążenia (duży udział pojazdów ciężarowych powoduje szybkie niszczenie nawierzchni),
- natężenie ruchu związane bezpośrednio ze znaczeniem drogi w układzie komunikacyjnym,
- struktura ruchu (udział pojazdów ciężkich i hałaśliwych),
- średnia prędkość pojazdów i ich stan techniczny,
- płynność ruchu,
- rodzaj i stan nawierzchni.

*Hałas drogowy* jest zjawiskiem o tendencjach wzrostowych, uzależnionym od takich czynników jak: wskaźnik presji motoryzacji, gęstość sieci dróg i odległość terenów stale zamieszkiwanych od dróg o dużym natężeniu. Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, że na terenie gminy Wolbórz utrzymywać się będzie tendencja wzrostowa natężenia hałasu związanego z ruchem kołowym. Należy jednak podkreślić, że wzrost natężenia hałasu nie jest wprost proporcjonalny do wzrostu natężenia ruchu samochodowego i rośnie wolniej. Wynika to głównie z poprawy jakości użytkowanych samochodów.

Hałas związany z komunikacją i transportem kolejowym jest mniej uciążliwy, ponieważ dotyczy tylko terenów w pobliżu trakcji kolejowej (zasięg uciążliwości hałasu wynosi do ok. 300 m) i jest związany z częstotliwością ruchu pociągów i ich rodzajów (pasażerskie czy towarowe).

#### **Hałas przemysłowy**

*Hałas przemysłowy* obejmuje zarówno dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia, a także części procesów technologicznych oraz instalacje i wyposażenie zakładów produkcyjnych, rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także

dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych (wentylatory, urządzenia klimatyzacyjne). Taki hałas ma charakter lokalny.

Obecnie systemy lokalizacji nowych inwestycji, a także potrzeba sporządzenia ocen oddziaływania na środowisko, kontrole i egzekucja nałożonych kar pozwalają na znaczne ograniczenie tych uciążliwości. Ponadto dla źródeł hałasu przemysłowego, ze względu na ich niewielkie rozmiary, istnieją różne możliwości techniczne ograniczenia emisji hałasu (np. stosowanie tłumików akustycznych, obudów poszczególnych urządzeń czy zwiększenie izolacyjności akustycznej ścian pomieszczeń, w których znajdują się maszyny wytwarzające hałas).

### **Pola elektromagnetyczne**

Dopuszczalne poziomy PEM w środowisku określone są dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i dla miejsc dostępnych dla ludności.

W 2019 r. WIOŚ w Łodzi przeprowadził pomiary natężenia PEM na terenie województwa ogółem w 45 punktach monitoringowych, w tym 3 punkty znajdowały się na terenie powiatu piotrkowskiego: Sulejów, Gomulin Kolonia i Sierosław. Pomiarów dokonywano za pomocą miernika pola elektromagnetycznego typ NARDA NBM-550 i sondy pomiarowej EF-0391 w zakresie mierzonych częstotliwości od 0,1MHz do 3000MHz. W gminie Wolbórz w ostatnich latach nie prowadzono pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych.

#### **Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu piotrkowskiego w 2019r.**

Miejsce pomiaru	Wynik [V/m]
Sulejów - ul. Konecka/ul. Łączna	<0,3
Gomulin Kolonia	<0,3
Sierosław	0,4

Źródło – GIOŚ Warszawa

W żadnym punkcie pomiarowym nie odnotowano wartości przekraczającej dopuszczalną wartość składową elektryczną  $E=7V/m$  określoną w Rozporządzeniu Ministra środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003r. Nr 292 poz. 1883 z późn., zm.).

W stosunku do przesyłowych linii elektroenergetycznych oraz obiektów z nimi związanych przyjmuje się:

- szkodliwy wpływ linii energetycznych o napięciu 110, 220 i 400 kV obejmuje strefę o szerokości od 12 do 25 m od osi linii w obie strony,
- uciążliwość stacji transformatorowych zamyka się w granicach obiektu.

Na terenie gminy zainstalowane są maszty telefonii komórkowej. Uciążliwość masztów telefonii komórkowej mieści się w ich strefach ochronnych.

### **3.9. Gospodarka odpadami**

#### **Odpady komunalne**

System gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy Wolbórz obejmuje nieruchomości zamieszkałe oraz domki letniskowe i inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.



Na terenie gminy Wolbórz prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych (segregacja „u źródła”), indywidualni wytwórcy odpadów (gospodarstwa domowe jednorodzinne) gromadzą je w workach lub pojemnikach (przeznaczonych do segregacji odpadów), z podziałem na następujące frakcje:

- tworzywa sztuczne, metal i opakowania wielomateriałowe - worek żółty,
- papier - worek niebieski,
- szkło - worek zielony,
- bioodpady - worek brązowy,
- popiół – worek czarny.

Od czerwca 2015r. w gminie działa Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych zlokalizowany przy oczyszczalni ścieków w Wolborzu. Punkt czynny jest raz w tygodniu (w poniedziałki). Mieszkańcy mogą dostarczać odpady w podziale na: papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, popiół, odpady zielone, przeterminowane leki, chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, gruz, odpady budowlane i rozbiórkowe, odpady tekstyliów i odzieży.

W latach 2017-2020 roku gmina Wolbórz osiągnęła wszystkie wymagane poziomy określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji i Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

### **Odpady niebezpieczne**

Podstawowym źródłem powstawania odpadów niebezpiecznych jest działalność przemysłowa i usługowa. Odpady niebezpieczne powstają również w gospodarstwach domowych, służbie zdrowia, budynkach administracyjnych itp.

Na obszarze gminy nie ma zlokalizowanych czynnych składowisk odpadów niebezpiecznych ani mogilnika do składowania przeterminowanych środków ochrony roślin. Odpady niebezpieczne są wywożone poza teren gminy do unieszkodliwienia lub przetworzenia.

Zorganizowane zbieranie odpadów niebezpiecznych występuje w niektórych placówkach:

- zużyty sprzęt RTV i AGD w sklepach sprzedających takie produkty
- baterie - pojemniki na baterie znajdują się w sklepach, obiektach administracyjnych, w tym: w szkołach
- przeterminowane leki - w aptekach.

Ponadto zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki, chemikalia można oddawać bez limitów ilościowych do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zlokalizowanego przy oczyszczalni ścieków w Wolborzu.

W gminie obowiązuje „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Wolbórz na lata 2011-2032”. Na terenie gminy zinwentaryzowano łącznie 4 353,352 Mg wyrobów zawierających azbest, unieszkodliwiono dotychczas 699,051 Mg, a do unieszkodliwienia pozostało 3 654,301 Mg azbestu ([www.bazaazbestowa.gov.pl](http://www.bazaazbestowa.gov.pl)).

Mieszkańcy mogą zwracać się z wnioskami o sfinansowanie wywozu i utylizacji wyrobów zawierających azbest.

### **Odpady z sektora gospodarczego**

Podstawowym źródłem powstawania odpadów w sektorze gospodarczym jest działalność przemysłowa, rolnicza i usługowa (usług komunalnych i budowlanych). Na terenie gminy Wolbórz nie występują większe ilości odpadów tego typu. Istnieje natomiast szereg placówek usługowych i produkcyjnych, które w efekcie swej działalności wytwarzają odpady przemysłowe. Na terenie gminy znajduje się obecnie 654 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON (stan na 31.12.2020r.). Większość z zarejestrowanych firm stanowią podmioty małe, gdzie znaczna ich część działa jako podmioty jednoosobowe. Odbiorem odpadów gospodarczych od poszczególnych wytwórców z terenu gminy zajmują się specjalistyczne firmy, posiadające odpowiednie zezwolenia w tym zakresie.

Odbiorem odpadów od poszczególnych wytwórców zajmują się specjalistyczne firmy, posiadające odpowiednie zezwolenia w tym zakresie oraz unieszkodliwione (odpady niebezpieczne) lub wykorzystane gospodarczo.

## **4. Problemy ochrony środowiska na terenie Gminy Wolbórz istotne z punktu widzenia projektu Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz**

### **4.1. Degradacja gleb i powierzchni ziemi**

Na jakość gleby znaczący wpływ ma jej naturalna odporność na określony rodzaj zanieczyszczenia. O jej odporności z kolei decydują przede wszystkim jej właściwości fizykochemiczne tj. wielkość kompleksu sorpcyjnego-zawartości minerałów ilastych, zawartość próchnicy, odczyn pH.

Na terenie powiatu piotrkowskiego, spośród przebadanych gleb, około 67% charakteryzuje się odczynem bardzo kwaśnym i kwaśnym, a około 26% lekko kwaśnym. Gleb wykazujących odczyn obojętny i zasadowy jest zaledwie 7%.

#### *Główne zagrożenia i problemy:*

- naturalne zagrożenie gleb procesami erozyjnymi,
- zakwaszenie gleb obniżające ich przydatność rolniczą,
- degradacja powierzchni ziemi spowodowana rozbudową infrastruktury technicznej zaopatrzenia w energię, wodę i gaz a także rozbudową sieci drogowej,
- lokalne zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi głównie w sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych,
- eksploatacja surowców, ingerencja w środowisko naturalne powodująca jego zanieczyszczenie lub zubożenie jego walorów.

### **4.2. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych**

#### **Wody powierzchniowe**

Na terenie gminy Wolbórz nie prowadzono badań wód powierzchniowych. Badania rzeki Wolbórki oraz Moszczanki prowadzone były w punktach zlokalizowanych poza obszarem gminy. Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 ze zm.).

**Wyniki badań rzeki Wolbórki oraz rzeki Moszczanki w roku 2019**

Nazwa jednolitej części wód	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Kod jcwp	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizyko-chemicznych	Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego		Stan chemiczny	Ocena stanu jcwp
					Klasa	Stan/potencjał ekologiczny		
Wolbórka od źródeł do Dopływu spod Będzelina	Wolbórka-Będków	PLRW2000172546329	3	>2	3	umiarkowany	poniżej dobrego	zły
Wolbórka od Dopływu spod Będzelina do ujścia	Wolbórka-Tomaszów Mazowiecki	PLRW20001925469	3	>2	3	umiarkowany	poniżej dobrego	zły
Moszczanka	Moszczanka-Godaszewice	PLRW200017254649	3	>2	3	umiarkowany	poniżej dobrego	zły

Źródło – GIOŚ w Warszawie

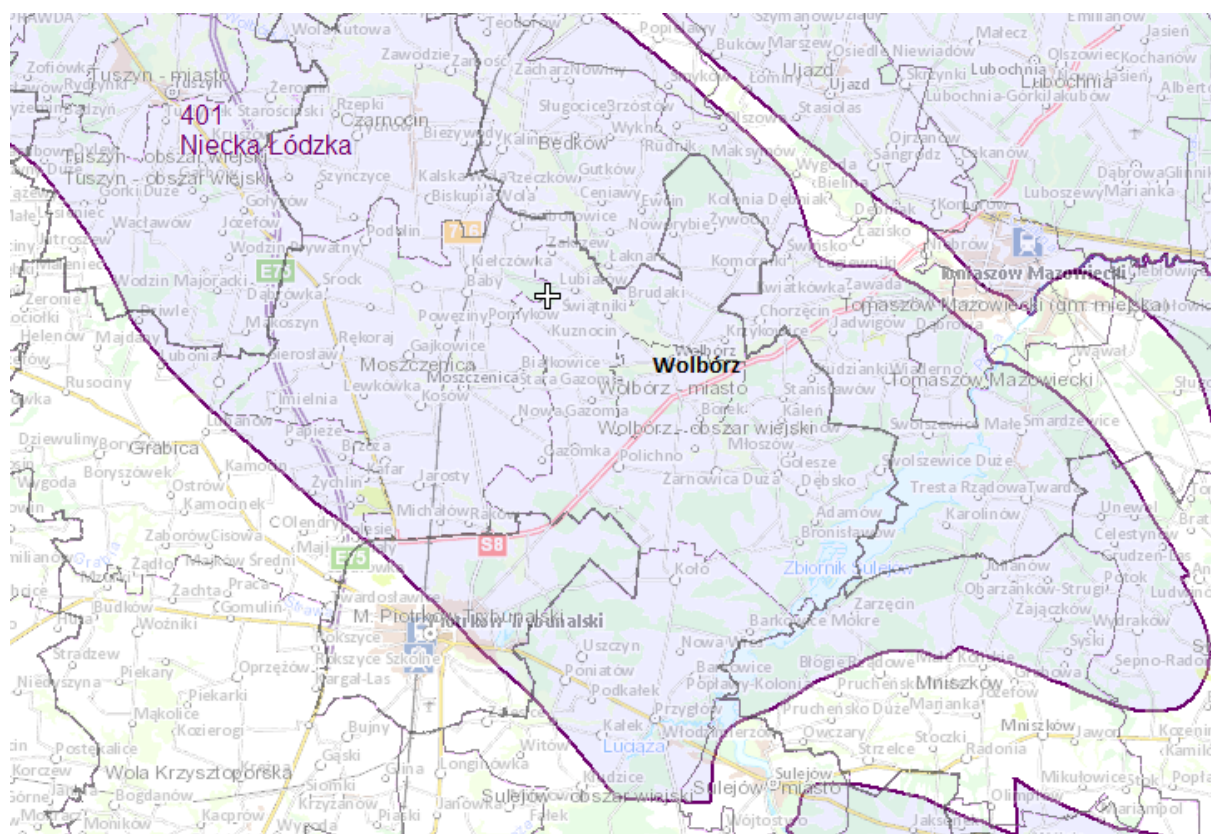
Ogólny stan Jednolitych części wód powierzchniowych uznano za zły (oznacza to, że poważnie zostały zmienione warunki naturalne i nie występują typowe dla danego rodzaju wód gatunki flory i fauny).

### **Wody podziemne**

W ostatnich latach na terenie gminy Wolbórz nie prowadzono pomiarów jakości wód podziemnych. Z analizy dostępnych materiałów wynika, że jakość wód podziemnych na terenie gminy jest dobra.

Gmina Wolbórz usytuowana jest na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP Nr 401 – Niecka Łódzka), wymagającego szczególnej ochrony. Jest to zbiornik wód bardzo czystych, nadających się do użytku bez uzdatniania, w utworach kredy dolnej, w ośrodkach szczelinowych i szczelinowo-porowych.

### **Lokalizacja gminy Wolbórz względem Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP Nr 401)**



Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna; <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>

W 2016 r. Rada Ministrów zatwierdziła *Aktualizację Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2016 poz. 1911). Planowanie w gospodarowaniu wodami ma zapewnić osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów zależnych od wody, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do

wód lub do ziemi substancji i energii mogących negatywnie oddziaływać na wody oraz poprawę ochrony przeciwpowodziowej.

W Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły określono cele środowiskowe dla jednolitych części wód powierzchniowych (rzecznych, przybrzeżnych i przejściowych, jeziornych, silnie zmienionych i sztucznych części wód) oraz jednolitych części wód podziemnych.

Celem środowiskowym dla JCWP rzecznych w zakresie elementów hydromorfologicznych jest osiągnięcie dobrego stanu wód (II klasa). W przypadku JCW monitorowanych, które zgodnie z wynikami oceny stanu przeprowadzonej przez GIOŚ osiągają bardzo dobry stan ekologiczny, celem środowiskowym jest utrzymanie tego stanu – a więc I klasy jakości wód.

W zakresie elementów fizykochemicznych, cele środowiskowe określano następująco:

- jeżeli ocena stanu ekologicznego w zakresie elementów biologicznych danej JCWP wskazywała na stan dobry lub poniżej dobrego – wówczas wszystkim elementom fizykochemicznym, w zakresie parametrów określających cel środowiskowy, przypisane zostały wartości graniczne dla stanu D/U,
- jeżeli ocena stanu ekologicznego w zakresie elementów biologicznych danej JCWP wskazywała na stan bardzo dobry – wówczas elementom fizykochemicznym (które mają charakter wspierający elementy biologiczne), będącym w stanie bardzo dobrym, jako parametry charakteryzujące cel środowiskowy zostały przypisane wartości graniczne dla stanu BD/D. Wszystkim pozostałym elementom fizykochemicznym, jako parametry charakteryzujące cel środowiskowy, zostały przypisane wartości graniczne dla stanu D/U.

Cele środowiskowe dla JCWP przybrzeżnych i przejściowych ustalone zostały zgodnie z postanowieniami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiającej ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (Dz. Urz. L 164 z 25.06.2008, str. 19; Dyrektywa Ramowa w sprawie Strategii Morskiej – MSFD). Ze względu na fakt, iż żadna JCW przejściowa/przybrzeżna nie osiągnęła bardzo dobrego stanu ekologicznego w zakresie elementów biologicznych, dlatego też elementom fizykochemicznym, jako cel środowiskowy zostały przypisane wartości graniczne dla stanu D/U.

Celem środowiskowym dla jednolitych części wód przejściowych i przybrzeżnych w zakresie elementów hydromorfologicznych jest osiągnięcie dobrego stanu wód (II klasa). Natomiast dla JCW monitorowanych, które według oceny stanu przeprowadzonej przez GIOŚ osiągnęły bardzo dobry stan ekologiczny, celem jest utrzymanie obecnego stanu – I klasy jakości wód.

JCWP jeziorne - jako cel dla elementów hydromorfologicznych, z uwagi na brak przeprowadzonej oceny w tym zakresie, wskazano definicję stanu bardzo dobrego – w odniesieniu do omawianego elementu – zawartą w rozporządzeniu w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych. Ustalenie celów środowiskowych dla jezior (JCWP jeziorne) o stanie co najmniej dobrym, opierało się na zasadzie niepogarszania stanu wraz z zachowaniem wartości wskaźników nie niższych niż wartości graniczne stanu dobrego i umiarkowanego.

Mając na uwadze niską wiarygodność wartości wskaźników elementów oceny lub ich zbliżone wartości do wartości granicznej klas, interpretacja wyników została dokonana przez eksperta. Jeżeli jeden z elementów charakteryzował się stanem poniżej dobrego, a pozostałe zakwalifikowano jako dobre, wówczas taki element, może być odrzucony i nie wpływał na obliczenie klasy stanu do umiarkowanego. Celem środowiskowym dla takiego elementu jest dobry stan. W sytuacji gdy stan JCW jest poniżej dobrego i brak danych do przeprowadzenia pełnej procedury sprawdzającej, wskazano części wód jezior, w których uzasadnione jest ustalenie mniej rygorystycznego celu, a dla pozostałych celem środowiskowym jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego. Wyłączenie z art. 4 ust. 5 RDW uprawnia do pozostawienia jakiegokolwiek elementu jakości w stanie poniżej dobrego, ze wskazaniem wskaźników opartych na tych elementach, które powinny być mniej rygorystyczne.

Silnie zmienione i sztuczne części wód (SZCW i SCW). Biologiczne parametry charakteryzujące cel środowiskowy dla dobrego potencjału wód zostały przypisane zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia o zmianie rozporządzenia w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych, zawierającego wartości graniczne wskaźników jakości wód, odnoszące się do jednolitych części wód powierzchniowych takich jak kanał, struga, strumień, potok oraz rzeka, wyznaczonych jako sztuczne lub silnie zmienione.

Przy ustalaniu parametrów charakteryzujących cel środowiskowy w zakresie elementów fizykochemicznych, dla SZCW i SCW rzecznych, opierano się na wskaźnikach zawartych w opracowaniu pn. *Weryfikacja wartości granicznych dla oceny stanu ekologicznego rzek i jezior w zakresie elementów fizykochemicznych z uwzględnieniem warunków charakterystycznych dla poszczególnych typów wód*. Opracowanie to nie wskazuje wartości granicznych dla JCW o typie 0, dlatego SZCW i SCW o tym typie nie przypisano parametrów charakteryzujących cel środowiskowy w zakresie elementów fizykochemicznych.

Podstawą ustalenia celu środowiskowego dla SZCW oraz SCW przejściowych i przybrzeżnych w zakresie elementów biologicznych były zapisy w/w rozporządzenia. Parametry charakteryzujące cel środowiskowy dla dobrego potencjału wód zostały przypisane zgodnie z załącznikami 3 (dla JCW przejściowych) i 4 (dla JCW przybrzeżnych) do rozporządzenia, zawierającymi wartości graniczne wskaźników zarówno dla JCW naturalnych jak i silnie zmienionych. Zgodnie z w/w rozporządzeniem, kryteria oceny stanu ekologicznego JCW przejściowych i przybrzeżnych są zatem tożsame z kryteriami oceny potencjału ekologicznego.

W oparciu o artykuł 4 ust.1 lit. b Ramowej Dyrektywy Wodnej zostały określone cele środowiskowe w odniesieniu do wszystkich części wód podziemnych, którymi są:

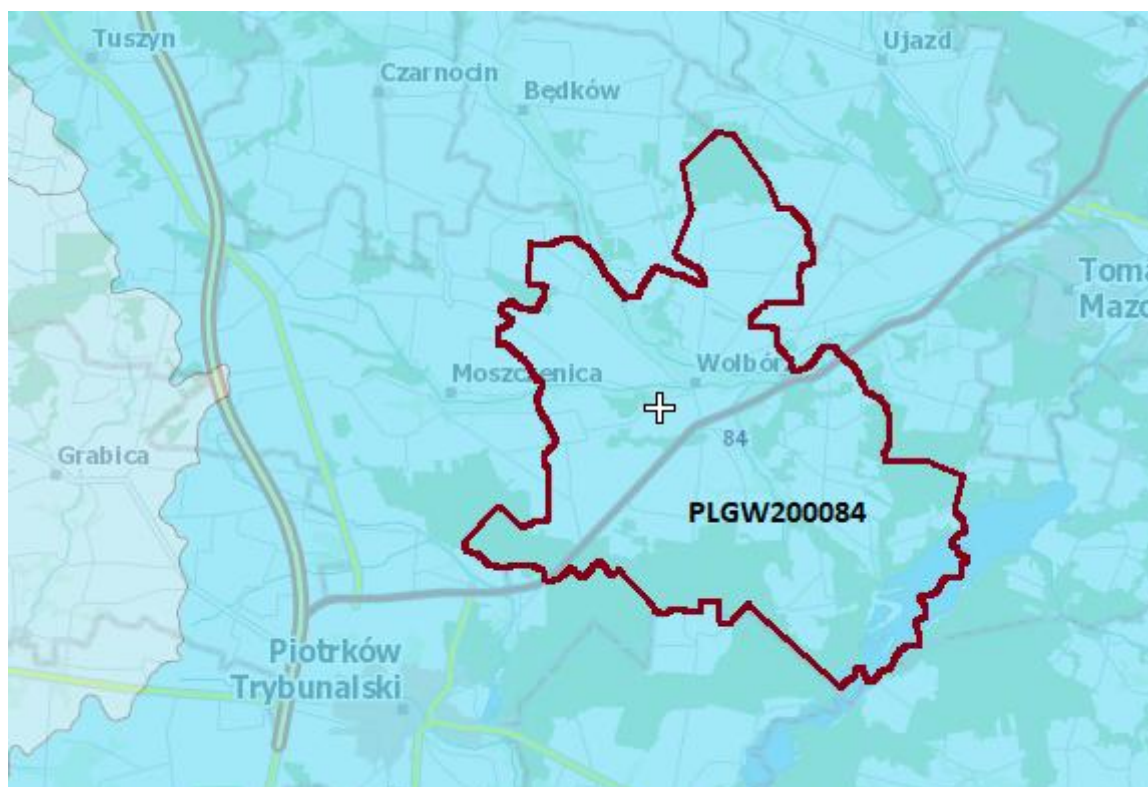
- zapobieganie lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych i zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych, z zastrzeżeniem stosowania ust. 6 i 7 i bez uszczerbku dla ust. 8 artykułu 4 RDW oraz z zastrzeżeniem stosowania art. 11 ust. 3 lit. j,

- ochrona, poprawa lub przywrócenie dobrego stanu wód podziemnych oraz zapewnienie równowagi między poborem a zasilaniem wód podziemnych w celu osiągnięcia dobrego stanu,
- wdrożenie środków koniecznych, do odwrócenia ciągłych tendencji wzrostu stężeń zanieczyszczeń wynikających z wpływu działalności człowieka w celu stopniowej redukcji zanieczyszczenia wód.

Celem środowiskowym dla JCWPd jest dobry stan ilościowy i chemiczny, charakteryzowany wartościami wskaźników zgodnie z rozporządzeniem w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych. Stan ilościowy obrazuje wpływ poboru wody na części wód podziemnych. Natomiast stan chemiczny odnosi się do parametrów fizyko – chemicznych wód podziemnych (zarówno traktowanych jako zanieczyszczenia jak i skażenie).

Według map obrazujących granice jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), mapy dostępne na stronie Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej ([geoportal.kzgw.gov.pl/imap/](http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap/)), gmina Wolbórz położona jest w regionie wodnym Środkowej Wisły, w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych PLGW200084.

#### Lokalizacja Gminy Wolbórz w obrębie jednolitych części wód podziemnych



Źródło: Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna; <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/> (opracowanie własne)



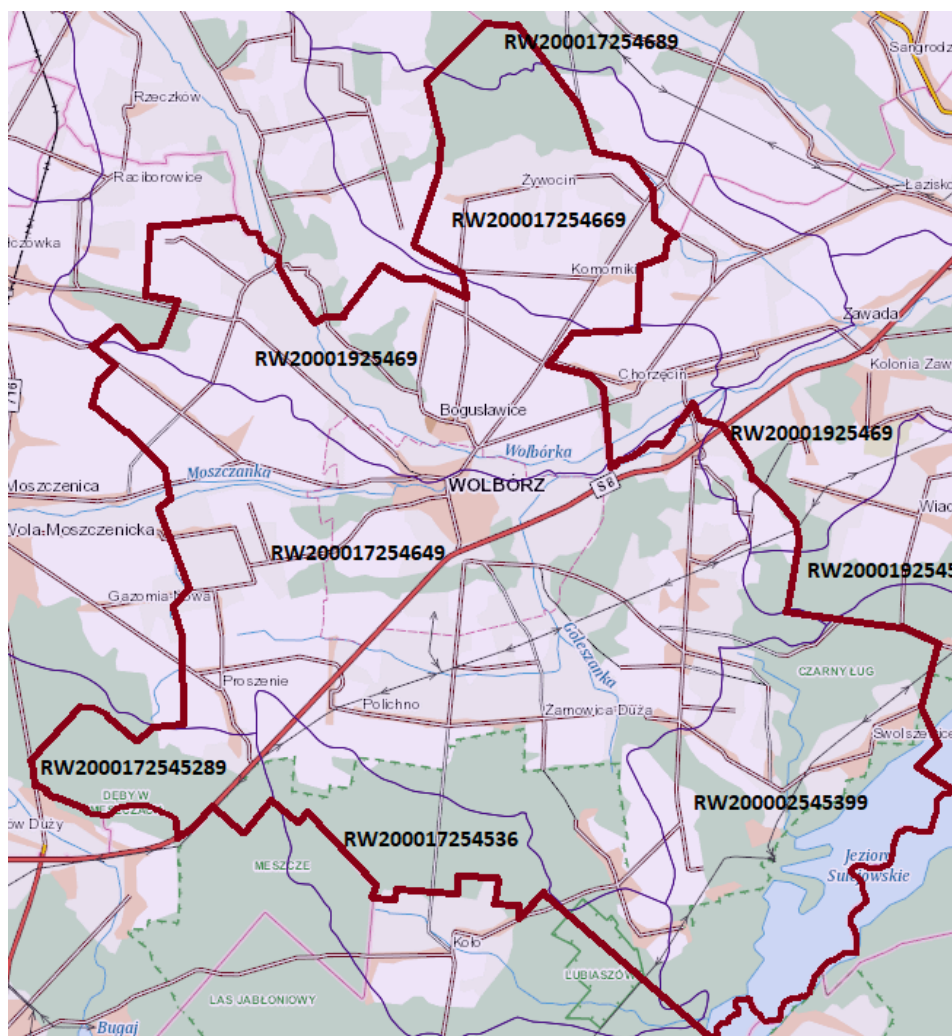
### Charakterystyka JCWPd obejmujących teren planowanej inwestycji

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)		Lokalizacja			Ocena stanu		Ocena ryzyka
Europejski kod JCWPd	Nazwa JCWPd	Region wodny	Nazwa dorzecza	RZWGW	ilościowego	chemicznego	
PLGW200084	84	Środkowej Wisły	Wisła	Warszawa	dobry	dobry	niezagrożona

### Wpływ na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP)

Według podziału zlewniowego na Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP) określonego w zaktualizowanym Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (KZGW Warszawa, 2011), zaktualizowanym Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 opisywany teren wchodzi w skład JCWP: RW20001925469, RW200017254689, RW200017254669, RW20001925459, RW200002545399, RW200017254536, RW2000172545289 i RW200017254649.

### Lokalizacja gminy Wolbórz w obrębie rzecznych jednolitych części wód powierzchniowych



Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/> (opracowanie własne)



**Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych obejmujących teren gminy Wolbórz**

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Lokalizacja			Stan potencjału ekologicznego	Stan chemiczny	Aktualny stan	Cel stanu		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Krajowy kod JCWP rzecznych	Nazwa JCWP rzecznych	Region wodny	Nazwa dorzecza	RZGW				Ekologiczne-go	Chemiczne-go	
RW20001925469	Wolbórka od Dopływu spod Będzelina do ujścia	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	umiarkowany	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200017254669	Dopływ ze Świńska	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	poniżej dobrego	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW20001925459	Pilica od Zbiornika Sulejów do Wolbórki	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	staby	poniżej stanu dobrego	zły	dobry stan ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku ciekut istotnego – Pilica w obrębie JCWP	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200002545399	Zbiornik Sulejów	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	dobry i powyżej dobrego	poniżej stanu dobrego	zły	dobry stan ekologiczny możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku ciekut istotnego – Pilica w obrębie JCWP	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200017254536	Dopływ z Koła	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	poniżej dobrego	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

RW2000172545289	Strawa	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	umiarkowany	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
RW200017254649	Moszczanka	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	zły	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200017254689	Czarna	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	słaby	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW20001925469	Wolbórka od Dopytywu spod Będzelina do ujścia	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	słaby	poniżej stanu dobrego	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

Źródło: polska.e-mapa.net (opracowanie własne)

Główne zagrożenia i problemy:

- nieszczelne szamba,
- odprowadzanie ścieków do rowów przydrożnych, cieków wodnych, na pola itp.
- stosowanie nawozów chemicznych na terenach dolinnych w miejscach gdzie wody gruntowe zalegają płytko pod powierzchnią terenu oraz gruntach o większych spadkach w kierunku cieków wodnych.

Planowane na terenie gminy inwestycje, zarówno na etapie realizacji (faza budowy) jak i późniejszej eksploatacji nie będą negatywnie oddziaływać na jakość wód, tym samym nie będą stanowić zagrożenia dla osiągnięcia celów środowiskowych wód i ekosystemów wodnych. W czasie prac budowlanych należy dbać o właściwy stan techniczny maszyn budowlanych i urządzeń oraz środków transportujących materiały budowlane na plac budowy w celu zapobieżenia ewentualnym awariom instalacji paliwowych i tym samym wyciekom substancji ropopochodnych, które mogą spowodować zanieczyszczenie gruntu, a pośrednio również wód. Na etapie funkcjonowania inwestycji zalecenia w zakresie ochrony wód dotyczyć będą właściwego sposobu gospodarowania powstającymi w budynku ściekami i odpadami.

#### **4.3. Powietrze atmosferyczne**

Największą presję na stan powietrza wywiera energetyczne spalanie paliw, które jest źródłem emisji podstawowej: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu. Stężenia tych substancji w powietrzu wykazują zmienność w ciągu roku – rosną w sezonie grzewczym i maleją latem. Występuje też wyraźna różnica pomiędzy wielkością emisji tych substancji na obszarach miast i poza nimi. Można tu wyodrębnić:

- emitory wysokie (emitory punktowe – duże obiekty przemysłowe) oddziałujące w większych odległościach,
- emitory niskie (emitory punktowe lub powierzchniowe – małe zakłady i lokalne kotłownie oraz indywidualne systemy grzewcze mieszkańców) mające wpływ na bezpośrednie ich sąsiedztwo.

Najpoważniejszym reemitentem emisji liniowej jest transport samochodowy. Substancje emitowane z silników oddziałują na stan czystości w najbliższym otoczeniu dróg, a ich wpływ maleje wraz z odległością. Dlatego też największe strumienie zanieczyszczeń związane są z głównymi węzłami komunikacyjnymi, w tym: wzdłuż ulic o zwartej, obustronnej zabudowie, będących tranzytowymi ciągami komunikacyjnymi (podwyższone stężenia NO<sub>2</sub>, CO, formaldehydu, benzenu, itp.). Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon i nawierzchni dróg. Największa emisja liniowa dotyczy drogi ekspresowej S8 ponieważ jest to główny szlak komunikacyjny gminy.

Główne zagrożenia i problemy:

- zanieczyszczenia komunikacyjne: droga ekspresowa, drogi powiatowe i drogi gminne,
- zanieczyszczenia przemysłowe,
- emisja niezorganizowana: oczyszczalnie ścieków, obiekty infrastruktury społecznej, stacje obsługi samochodów i stacje paliw płynnych, składowiska materiałów opałowych, budowlanych, inne.

#### 4.4. Zasoby przyrodnicze

Działania w zakresie ochrony przyrody powinny obejmować ochronę prawnie chronionych form przyrody, lasów (przeciwdziałanie powstawaniu dzikich wysypisk, wypalaniu traw), jak również możliwość wykorzystania tych terenów dla rozwoju turystyki.

##### Zagrożenia dla terenów pod ochroną:

- zmiany stosunków wodnych: przeprowadzone melioracje i brak obsługi urządzeń na rowach melioracyjnych wpłynęły na obniżenie poziomu wód gruntowych i przesuszenie wielu miejsc,
- intensywna gospodarka leśna (wycinka),
- zabiegi melioracyjne na terenach leśnych prowadzące do zaniku siedlisk torfowiskowych i podmokłych łąk,
- zmiana sposobu gospodarowania na łąkach i odejście od ich wykaszania i wypasania, co powoduje ich zakrzaczenie,
- nielegalne wysypiska śmieci,
- wypalanie łąk,
- zagrożenia komunikacyjne występujące wzdłuż drogowych i kolejowych szlaków komunikacyjnych,
- zagrożenia związane z pracami dotyczącymi odwodnienia dróg i nasypów kolejowych lub budową urządzeń infrastruktury drogowej.

#### 4.5. Hałas

Najbardziej uciążliwym źródłem hałasu na obszarze gminy Wolbórz jest komunikacja drogowa oraz działalność przemysłowa. Szacuje się, że z uwagi na zwiększającą się liczbę pojazdów mechanicznych natężenie hałasu będzie stopniowo wzrastać. Ponadto hałas drogowy jest trudny do eliminowania, ze względu na fakt przebiegania tras przez tereny zurbanizowane.

Ochrona przed hałasem powinna polegać na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez zmniejszanie poziomu hałasu komunikacyjnego poprzez nasadzenia drzew lub montaż ekranów akustycznych w miejscach szczególnie narażonych.

##### Główne zagrożenia i problemy:

- niekorzystne zjawisko rozszerzania się obszarów zagrożonych hałasem samochodowym,
- brak inwentaryzacji obszarów, na których występują przekroczenia wartości normatywnych hałasu w środowisku, a w szczególności obszarów, na których przekroczone są wartości progowe hałasu w środowisku.

## 5. Główne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym oraz ich uwzględnienie podczas opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz...”

Polityka ochrony środowiska jest jedną z najważniejszych polityk Unii Europejskiej, ponieważ obejmuje swym zakresem wszystkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego oraz przewiduje realizację działań o efektach długofalowych (charakter horyzontalny). Dlatego też polityka wspólnotowa musi znajdować odzwierciedlenie w strategiach niższego rzędu.

### Cele polityki ochrony środowiska

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Strategii powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<b>Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku</b>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej                             <ol style="list-style-type: none"> <li>i. Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,</li> <li>ii. Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15,</li> </ol> </li> <li>2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii                             <ol style="list-style-type: none"> <li>i. Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,</li> <li>ii. Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,</li> </ol> </li> <li>3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła                             <ol style="list-style-type: none"> <li>i. Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,</li> </ol> </li> <li>4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej                             <ol style="list-style-type: none"> <li>i. Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych</li> </ol> </li> <li>5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw                             <ol style="list-style-type: none"> <li>i. Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,</li> <li>ii. Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,</li> <li>iii. Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw,</li> </ol> </li> </ol>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach kierunków działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozbudowa infrastruktury energetycznej (gazyfikacja, infrastruktura elektroenergetyczna)</li> <li>• Rozbudowa i modernizacja oświetlenia</li> <li>• Poprawa jakości powietrza (termomodernizacja budynków)</li> <li>• Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz właściwa promocja OZE w energetyce cieplnej</li> </ul>

<p>tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,</p> <p>iv. Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,</p> <p>v. Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,</p> <p>6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii</p> <p>i. Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen,</p> <p>7. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko</p> <p>i. Cel główny – ograniczenie emisji CO<sub>2</sub> do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,</p> <p>ii. Cel główny – ograniczenie emisji SO<sub>2</sub> i NO<sub>x</sub> oraz pyłów (w tym PM<sub>10</sub> i PM<sub>2,5</sub>) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,</p> <p>iii. Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,</p> <p>iv. Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszerze wykorzystanie ich w gospodarce,</p> <p>v. Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.</p>	
<b>Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 z perspektywą do roku 2030</b>	
<p>Celem głównym jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski, szczególnie ochrony ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</p>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji</p>
<b>Plan Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły</b>	
<p>Dla naturalnych części wód celem jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego i dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.</p> <p>Dla wód podziemnych określono następujące główne cele środowiskowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych</li> <li>• Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych</li> <li>• Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych</li> <li>• Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego na skutek działalności człowieka</li> <li>• Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu.</li> <li>•</li> </ul>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach kierunków działań::</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowej</li> <li>• Budowa i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej</li> </ul>
<b>Program wodno-środowiskowy kraju</b>	
<p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Niepogarszanie stanu części wód</li> <li>• Osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód</li> </ul>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach kierunków działań::</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Modernizacja i rozbudowa</li> </ul>

<p>podziemnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie</li> <li>• Zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji</li> </ul>	<p>infrastruktury wodociągowej</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Budowa i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej</li> </ul>
<b>Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych</b>	
<p>Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami.</p>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach kierunków działań::</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowej</li> <li>• Budowa i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej</li> </ul>
<b>Master Plan dla obszaru dorzecza Wisły</b>	
<p>Nadrzędne cele strategiczne polityki wodnej Unii Europejskiej, które uwzględniono w dokumencie, skupiają się przede wszystkim na:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Osiągnięciu i utrzymaniu dobrego stanu oraz potencjału wód, a także związanych z nimi ekosystemów,</li> <li>• Zapewnieniu dostępu do zasobów wodnych dla zaspokojenia potrzeb ludności, środowiska naturalnego oraz społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki</li> <li>• Ograniczeniu negatywnych skutków powodzi i suszy oraz minimalizowaniu ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych</li> <li>• Wdrożeniu systemu zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi i gospodarowania wodami</li> </ul>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach kierunków działań::</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowej</li> <li>• Budowa i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej</li> </ul>
<b>Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły</b>	
<p>Cele główne zarządzania ryzykiem powodziowym, to:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego,</li> <li>• Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego,</li> <li>• Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym</li> </ul>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach kierunków działań::</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Budowa i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej</li> </ul>
<b>Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022</b>	
<p>W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto następujące cele:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) zmniejszenie ilości powstających odpadów</li> <li>2) zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji;</li> <li>3) doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.</li> <li>4) zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie)</li> <li>5) zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.,</li> </ol>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach kierunku działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Właściwa gospodarka odpadami komunalnymi (selektywna zbiórka) i niebezpiecznymi (azbest)</li> </ul>

<p>6) zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych;          7) zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia;          8) zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych;          9) utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi;          10) monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12);          11) zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.</p>	
<b>Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032</b>	
<p>W dokumencie zostały wyznaczone następujące cele dotyczące azbestu:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest</li> <li>• Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju</li> <li>• Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko</li> </ul>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach kierunku działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Właściwa gospodarka odpadami komunalnymi (selektywna zbiórka) i niebezpiecznymi (azbest)</li> </ul>
<b>Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej</b>	
<p>Celem głównym jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju.          Celami szczegółowymi są:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Niskoemisyjne wytwarzanie energii,</li> <li>• Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami,</li> <li>• Rozwój zrównoważonej produkcji – obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo</li> <li>• Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności</li> </ul>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach kierunku działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Budowa i rozbudowa oraz modernizacja dróg</li> <li>• Rozbudowa infrastruktury okołodrogowej</li> <li>• Rozbudowa i modernizacja oświetlenia</li> <li>• Poprawa jakości powietrza (termomodernizacja budynków)</li> </ul>
<b>Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej</b>	
<p>Podstawowe cele zdefiniowane w NSEE to:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek człowieka, czyli objęcie permanentną edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców Polski,</li> <li>• Wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej</li> <li>• Tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej, a ujmujących propozycje wnoszone przez poszczególne podmioty, realizujące projekty edukacyjne dla lokalnej społeczności,</li> <li>• Promowanie dobrych doświadczeń z zakresu metodyki edukacji ekologicznej</li> </ul>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.</p>
<b>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności</b>	
<p>Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska</p>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania</p>



<ul style="list-style-type: none"> <li>i. Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,</li> <li>ii. Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,</li> <li>iii. Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,</li> <li>iv. Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,</li> <li>v. Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,</li> <li>vi. Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska,</li> </ul> <p>Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>i. Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,</li> <li>ii. Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,</li> <li>iii. Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,</li> <li>iv. Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,</li> </ul> <p>Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>i. Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego</li> </ul>	<p>w ramach poszczególnych obszarów interwencji.</p>
<p><b>Strategia na rzecz Odnawialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)</b></p>	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną             <ul style="list-style-type: none"> <li>i. Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny</li> </ul> </li> <li>2. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony             <ul style="list-style-type: none"> <li>i. Kierunek interwencji – Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych</li> <li>ii. Kierunek interwencji – Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta</li> <li>iii. Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich</li> </ul> </li> <li>3. Obszar wpływający na osiągnięcie celów <i>Strategii</i> – Transport             <ul style="list-style-type: none"> <li>i. Kierunek interwencji – Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce</li> <li>ii. Kierunek interwencji – Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności</li> </ul> </li> <li>4. Obszar wpływający na osiągnięcie celów <i>Strategii</i> – Energia             <ul style="list-style-type: none"> <li>i. Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju</li> <li>ii. Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej</li> <li>iii. Kierunek interwencji – Rozwój techniki</li> </ul> </li> <li>5. Obszar wpływający na osiągnięcie celów <i>Strategii</i> – Środowisko             <ul style="list-style-type: none"> <li>i. Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód</li> <li>ii. Kierunek interwencji – Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń</li> </ul> </li> </ol>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.</p>

<p>powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania</p> <p>iii. Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego</p> <p>iv. Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją</p> <p>v. Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi</p> <p>vi. Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami</p> <p>vii. Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych</p>	
<b>Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej</b>	
<p>1. Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I)</p> <p>i. Kierunek interwencji: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1)</p> <p>ii. Kierunek interwencji: Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2)</p> <p>iii. Kierunek interwencji: Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3)</p> <p>iv. Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4)</p> <p>2. Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II)</p> <p>i. Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1)</p> <p>ii. Kierunek interwencji: Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2)</p> <p>iii. Kierunek interwencji: Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3)</p> <p>iv. Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4)</p> <p>v. Kierunek interwencji: Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5)</p> <p>3. Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III)</p> <p>i. Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1)</p> <p>ii. Kierunek interwencji: Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2)</p> <p>4. Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV)</p> <p>i. Kierunek interwencji: Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1)</p> <p>5. Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V)</p> <p>i. Kierunek interwencji: Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1)</p>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.</p>
<b>Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku</b>	
<p>i. Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności</p> <p>ii. Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko</p>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach kierunku działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Budowa i rozbudowa oraz modernizacja dróg</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozbudowa infrastruktury okołodrogowej</li> </ul>
<b>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030</b>	
<p>1. Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska</p> <p>i. Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska</p> <p>ii. Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom</p>	<p>Priorytety te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.</p>
<b>Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022</b>	
<p>Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego</p> <p>ii. Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej</p> <p>a) Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,</p> <p>Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa</p> <p>iii. Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego</p> <p>b) Kierunek interwencji 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną,</p> <p>c) Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,</p> <p>d) Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,</p> <p>e) Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa</p>	<p>Priorytety te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.</p>
<b>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</b>	
<p>1. Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym</p> <p>i. Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska</p> <p>ii. Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych</p> <p>iii. Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów</p> <p>2. Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</p> <p>i. Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach</p>	<p>Priorytety te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.</p>
<b>Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030</b>	
<p><b>WIZJA ROZWOJU REGIONU:</b> Harmonijnie rozwijające się województwo w centrum polski, przyjazne rodzinom, mieszkańcom miast i obszarów wiejskich. region, w którym nowoczesna gospodarka idzie w parze z ochroną walorów kulturowych i przyrodniczych.</p> <p><b>CELE STRATEGICZNE:</b></p> <p>1. Strefa gospodarcza: nowoczesna i konkurencyjna gospodarka</p> <p>2. Strefa społeczna: obywatelskie społeczeństwo równych szans</p> <p>3. Strefa przestrzenna: atrakcyjna i dostępna przestrzeń</p> <p>Cel horyzontalny: efektywnie i odpowiedzialnie zarządzany region</p>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.</p>

<b>Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego na lata 2019-2025 z uwzględnieniem lat 2026-2031</b>	
<p>Cele w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji:</p> <p>1) zmniejszenie ilości powstających odpadów:</p> <p>a. ograniczenie marnotrawienia żywności;</p> <p>b. wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia;</p> <p>2) zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji;</p> <p>3) doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. W celu obliczenia poszczególnych wartości procentowych wskazanych poniżej, należy ująć wszystkie odpady komunalne odebrane i zebrane (również odpady budowlane i remontowe pochodzące z gospodarstw domowych):</p> <p>a. osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji:</p> <p>papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020 r.;</p> <p>b. do 2020 r. udział masy termicznie przekształcanych odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych w stosunku do wytworzonych odpadów komunalnych nie może przekraczać 30%;</p> <p>c. do 2025 r. recyklingowi powinno być poddawane 60% odpadów komunalnych;</p> <p>4) zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie):</p> <p>a. objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy systemem selektywnego zbierania odpadów komunalnych;</p> <p>b. wprowadzenie jednolitych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego kraju do końca 2021 r. – zestandaryzowanie ma na celu zapewnienie minimalnego poziomu selektywnego zbierania odpadów szczególnie w odniesieniu do gmin w których stosuje się niedopuszczalny podział na odpady „suche” - „mokre”;</p> <p>c. zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów przez odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi;</p> <p>d. wprowadzenie we wszystkich gminach w kraju systemów selektywnego odbierania odpadów zielonych i innych bioodpadów u źródła – do końca 2021 r.;</p> <p>5) zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.;</p> <p>6) zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych;</p> <p>7) zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia;</p> <p>8) zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych;</p>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach kierunku działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Właściwa gospodarka odpadami komunalnymi (selektywna zbiórka) i niebezpiecznymi (azbest)</li> </ul>

<p>9) utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi;</p> <p>10) monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12);</p> <p>11) zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% suchej masy i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.;</p> <p>12) kontynuacja prowadzenia przez gminy gospodarki odpadami w ramach regionów gospodarki odpadami komunalnymi;</p> <p>13) doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. W celu obliczenia poszczególnych wartości procentowych wskazanych poniżej, należy ująć wszystkie odpady komunalne odebrane i zebrane (również odpady budowlane i remontowe pochodzące z gospodarstw domowych);</p> <p>14) do 2030 r. recyklingowi powinno być poddawane 65% odpadów komunalnych;</p> <p>15) redukcja składowania odpadów komunalnych do maksymalnie 10% do 2030 r.</p>	
<p><b>Program ochrony środowiska dla Województwa łódzkiego 2016 na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024</b></p>	
<p>Cele w zakresie ochrony środowiska do 2024 roku:</p> <p><i>Ochrona klimatu i jakości powietrza:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu</li> </ol> <p><i>Zagrożenia hałasem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Poprawa klimatu akustycznego w województwie łódzkim</li> </ul> <p><i>Pola elektromagnetyczne</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi</li> </ol> <p><i>Gospodarowanie wodami</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych</li> <li>2. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą</li> </ol> <p><i>Gospodarka wodno-ściekowa</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej</li> </ol> <p><i>Zasoby geologiczne</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi</li> </ol> <p><i>Gleby</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych</li> </ol> <p><i>Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa łódzkiego</li> </ol> <p><i>Zasoby przyrodnicze</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej</li> <li>2. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej</li> </ol> <p><i>Zagrożenia poważnymi awariami</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii</li> </ol>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania inwestycyjne w ramach poszczególnych obszarów interwencji</p>

<b>Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Piotrkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028</b>	
<p><b>1. Gospodarka wodna</b> Celem jest zwiększenie skuteczności ochrony istniejących zasobów wód podziemnych i powierzchniowych przed ilościową i jakościową degradacją</p> <p><b>2. Gospodarka odpadami</b> Gminy są zobowiązane osiągnąć poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych, z wyłączeniem innych niż niebezpieczne odpadów 67 budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne w wysokości co najmniej:</p> <p>a) 50% wagowo – za każdy rok w latach 2020–2024; b) 55% wagowo – za każdy rok w latach 2025–2029; c) 60% wagowo – za każdy rok w latach 2030–2034; d) 65% wagowo – za 2035 r. i za każdy kolejny rok.</p> <p>Gminy są obowiązane osiągnąć poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne w wysokości co najmniej 70% wagowo rocznie.</p> <p><b>3. Ochrona gleb</b> Celem strategicznym w tym zakresie będzie racjonalne wykorzystanie gleb wraz z ich ochroną i rekultywacją. Cele te mogą zostać osiągnięte przez zagospodarowanie gleb w sposób adekwatny do ich klasy bonitacyjnej, ograniczanie czynników wpływających na degradację gleby, rekultywację gleb i ziemi zdegradowanej, ochronę gruntów rolnych, przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych, racjonalne stosowanie wapna, nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych, racjonalizację prowadzenia upraw na terenach rolnych.</p> <p><b>4. Ochrona przyrody, krajobrazu i lasów</b> Celami strategicznymi w tym zakresie będzie: poprawa jakości środowiska poprzez ochronę i kształtowanie istniejących wartości przyrodniczych, rozwijanie racjonalnej gospodarki leśnej.</p> <p><b>5. Ochrona powietrza</b> Celem jest poprawa jakości powietrza atmosferycznego.</p> <p><b>6. Ochrona przed hałasem</b> Celem jest zmniejszenie zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnym hałasem zwłaszcza emitowanym przez środki transportu.</p> <p><b>7. Promieniowanie elektromagnetyczne</b> Celem jest ochrona przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.</p> <p><b>8. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska</b> Celem strategicznym będzie zapobieganie zanieczyszczeniom środowiska oraz niedopuszczenie do zagrożenia dla zdrowia mieszkańców wynikającego z transportu materiałów niebezpiecznych oraz z awarii.</p> <p><b>9. Ochrona zasobów kopalin</b> Kierunki działań, które należy zrealizować do 2028 roku to:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• ochrona udokumentowanych oraz perspektywicznych zasobów złóż kopalin poprzez stosowanie odpowiednich zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,</li> <li>• Sukcesywne przeciwdziałanie nielegalnej eksploatacji kopalin.</li> </ul> <p><b>10. Edukacja ekologiczna</b> Celem strategicznym w tym zakresie będzie podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Kierunki działań, które należy zrealizować do 2028 roku to:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• prowadzenie dotychczasowej akcji dotyczącej popularyzacji w zakresie ekologii, ochrony środowiska i gospodarki odpadami,</li> <li>• współdziałanie Powiatu z lokalnymi mediami w zakresie prezentacji</li> </ul>	<p>Wszystkie zadania inwestycyjne zaplanowane w ramach strategii wpisują się w cele strategiczne omawianego dokumentu</p>

<p>stanu środowiska i działań podejmowanych w sprawie jego ochrony,</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• wzmożona współpraca Starostwa ze szkołami, przedstawicielami środowiska naukowego i pozarządowymi organizacjami,</li><li>• informowanie społeczeństwa o możliwościach ich udziału w działaniach na rzecz ochrony środowiska,</li><li>• dofinansowanie i finansowanie przedsięwzięć mających na celu propagowanie zagadnień związanych z ochroną środowiska,</li><li>• prowadzenie akcji informacyjnych i szkoleniowych dotyczących zachowań proekologicznych,</li><li>• zaangażowanie w sprawy edukacji ekologicznej grup dorosłych społeczeństwa,</li><li>• prowadzenie edukacji ekologicznej w szkołach oraz kształtowanie postaw dorosłych.</li></ul>	
--	--

## 6. Zadania ujęte w projekcie „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030”

Zadania przewidziane do realizacji na terenie gminy Wolbórz w latach 2022-2030 przedstawiono jako zadania priorytetowe przypisane do danego celu strategicznego oraz pozostałe zadania zgodnie z proponowanymi kierunkami działania. W zestawieniu określono również rodzaj działań:

**Org** – działania organizacyjne

**Inw oos** – działania inwestycyjne, do których może być wymagane przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko według Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019r w sprawie rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

**Inw** – działania inwestycyjne, nie wymienione w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019r w sprawie rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

### WYMIAR SPOŁECZNY

#### AKTYWNE I WYKSZTAŁCONE SPOŁECZEŃSTWO

Cele operacyjne	Kierunki działań
1.1. Wysoki standard usług społecznych i zdrowotnych	1.1.1. Budowa oraz modernizacja infrastruktury społecznej
	1.1.2. Wzrost jakości i dostępności opieki zdrowotnej
	1.1.3. Poprawa warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych
	1.1.4. Budowa zintegrowanego systemu wsparcia zapobiegającego kryzysom w rodzinie
	1.1.5. Kontynuacja działań instytucji pomocy społecznej w gminie
1.2. Wysoka jakość oświaty wizytówką gminy Wolbórz	1.2.1. Poprawa infrastruktury oświaty, sportu i kultury
	1.2.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu
	1.2.3. Organizacja czasu wolnego
1.3. Rozwój tożsamości oraz integracja społeczeństwa lokalnego	1.3.1. Wspieranie lokalnych tradycji i kultury oraz ochrona dziedzictwa
	1.3.2. Popularyzacja idei wolontariatu
1.4. Aktywna współpraca oraz wzmocnienie potencjału jednostek pomocniczych i organizacji pozarządowych	1.4.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi
	1.4.2. Aktywizacja lokalnych liderów



Zadania przewidziane do realizacji

<b>Działanie</b>	<b>Rodzaj działania</b>
Rozbudowa, przebudowa i termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Wolborzu	<b>Inw</b>
Rozbudowa, przebudowa i termomodernizacja budynku SP w Komornikach	<b>Inw</b>
Rozbudowa, przebudowa i termomodernizacja budynków komunalnych	<b>Inw</b>
Przebudowa i nadbudowa budynku garażowego wraz ze zmianą sposobu użytkowania - archiwum	<b>Inw</b>
Rozbudowa, przebudowa i termomodernizacja SP w Wolborzu	<b>Inw</b>
Budowa sali gimnastycznej w SP w Komornikach	<b>Inw</b>
Budowa bieżni i trybun na Stadionie Miejskim w Wolborzu	<b>Inw</b>

**WYMIAR GOSPODARCZY**

**ROZWÓJ GOSPODARCZY BAZUJĄCY NA LOKALNYCH WALORACH I  
ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJU**

<b>Cele operacyjne</b>	<b>Kierunki działań</b>
2.1. Wsparcie przedsiębiorców oraz tworzenia nowych miejsc pracy	2.1.1. Pozyskanie inwestorów strategicznych
	2.1.2. Stworzenie optymalnych warunków dla powstawania nowych i rozwoju funkcjonujących mikro i małych przedsiębiorstw
	2.1.3. Aktywizacja zawodowa mieszkańców gminy
2.2. Rozwój efektywnego rolnictwa	2.2.1. Organizacja szkoleń dla rolników
	2.2.2. Stymulowanie rozwoju wyspecjalizowanego rolnictwa
2.3. Atrakcyjna oferta inwestycyjna	2.3.1. Zagwarantowanie dostępu do terenów inwestycyjnych
	2.3.2. Promocja terenów atrakcyjnych dla potencjalnych inwestorów na terenie gminy
2.4. Wysoka jakość oferty turystycznej, rekreacyjnej i wypoczynkowej	2.4.1. Wpieranie rozwoju oraz właściwa promocja turystyki i agroturystyki
	2.4.2. Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
	2.4.3. Organizacja imprez kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych

Zadania przewidziane do realizacji

Działanie	Rodzaj działania
Wykup gruntów pod przyszłe tereny inwestycyjne	Org
Budowa zbiornika małej retencji w Wolborzu	Inw oos
Zagospodarowanie gminnych placów i skwerów	Inw
Budowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej oraz ścieżek rowerowych na terenie gminy Wolbórz	Inw oos

**WYMIAR PRZESTRZENNY**

**WYSOKIEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURA ORAZ PRAWIDŁOWA POLITYKA PRZESTRZENNA PODSTAWĄ PODNOSZENIA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW**

Cele operacyjne	Kierunki działań
3.1. Rozbudowa infrastruktury technicznej	3.1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowej
	3.1.2. Budowa i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej
	3.1.3. Rozbudowa infrastruktury energetycznej (gazyfikacja, infrastruktura elektroenergetyczna)
3.2. Zwiększenie dostępności i funkcjonalności infrastruktury komunikacyjnej	3.2.1. Budowa i rozbudowa oraz modernizacja dróg
	3.2.2. Rozbudowa infrastruktury okołodrogowej
	3.2.3. Rozbudowa i modernizacja oświetlenia
3.3. Ochrona środowiska oraz promowanie odnawialnych źródeł energii	3.3.1. Poprawa jakości powietrza (termomodernizacja budynków)
	3.3.2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz właściwa promocja OZE w energetyce cieplnej
	3.3.3. Właściwa gospodarka odpadami komunalnymi (selektywna zbiórka) i niebezpiecznymi (azbest)
3.4. Polityka przestrzenna gminy oparta na zasadzie zrównoważonego rozwoju	3.4.1 Zachowanie spójności zamierzeń gospodarczych i społecznych z warunkami zagospodarowania przestrzennego
	3.4.2. Zagwarantowanie dostępu do terenów inwestycyjnych poprzez zakup gruntów

Zadania przewidziane do realizacji

<b>Działanie</b>	<b>Rodzaj działania</b>
Budowa sieci wodociągowej w Żywocinie	<b>Inw oos</b>
Sukcesywna modernizacji sieci wodociągowej wg potrzeb	<b>Inw oos</b>
Przebudowa hydroforni w Polichnie	<b>Inw oos</b>
Modernizacja ujęcia wody w Wolborzu	<b>Inw oos</b>
Budowa kanalizacji sanitarnej w Żywocinie	<b>Inw oos</b>
Budowa kanalizacji sanitarnej w Kuznocinie, Młynarach, Lubiatowie, Świątnikach i Psarach Witowskich	<b>Inw oos</b>
Budowa sieci kanalizacji deszczowej na ul. 1-go Maja i Grunwaldzkiej oraz budowa ul. Słonecznej wraz z infrastrukturą	<b>Inw oos</b>
Dotacje na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków	<b>Org</b>
Budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie gminy Wolbórz	<b>Inw oos</b>
Przebudowa dróg dojazdowych do pól	<b>Inw oos</b>
Przebudowa drogi Golesze Duże-Swolszewice Duże	<b>Inw oos</b>
Przebudowa drogi gminnej w Komornikach i Żywocinie	<b>Inw oos</b>
Modernizacja poprzez rozbudowę i przebudowa dróg gminnych w Bogusławicach	<b>Inw oos</b>
Przebudowa dróg gminnych wg potrzeb	<b>Inw oos</b>
Przebudowa ul. Modrzewskiego w Wolborzu	<b>Inw oos</b>
Przebudowa ul. Warszawskiej w Wolborzu wraz z obiektem inżynieryjnym	<b>Inw oos</b>
Przebudowa Pl. Jagiełły w Wolborzu	<b>Inw oos</b>
Rozbudowa ul. Mickiewicza w Wolborzu	<b>Inw oos</b>
Rozbudowa drogi powiatowej nr 1913E w zakresie skrzyżowania ul. Świętokrzyskiej i Pl. Jagiełły z ul. Modrzewskiego oraz ul. Sportowej i ul. Polnej z ul. Modrzewskiego w Wolborzu	<b>Inw oos</b>
Modernizacja – rozbudowa drogi powiatowej nr 1522E Piotrków- Golesze-Godaszewice na odcinku węzeł Studzianki- Golesze Duże	<b>Inw oos</b>
Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach użyteczności publicznej	<b>Inw</b>
Dotacje celowe na zadania służące ochronie powietrza, polegające na wymianie źródeł ciepła na korzystniejsze pod względem sprawności energetycznej oraz wyższych efektów ekologicznych	<b>Org</b>

Zadania inwestycyjne wskazane do realizacji na terenie gminy Wolbórz to zarówno inwestycje wynikające z planów Samorządu, planów rozwoju przedsiębiorstw działających na tym terenie, jak również innych zadań, których wdrożenie uzależnia się od czynników zewnętrznych, m.in. pozyskania dofinansowania, zainteresowania mieszkańców.

Modernizacje w systemie ogrzewania oraz wymiana źródeł ciepła to z założenia inwestycje, które będą realizowane w oparciu o nowe rozwiązania technologiczne, ograniczające zanieczyszczenia pochodzące ze spalania poszczególnych mediów grzewczych oraz ograniczające straty energii. Przedmiotem działań będą źródła ciepła małych mocy w istniejącej zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej oraz w budynkach użyteczności publicznej oraz instalacje w budynkach prowadzących działalność gospodarczą (w zależności od potrzeb danego rodzaju działalności). Inwestycje prowadzone będą dla potrzeb danego budynku, wewnątrz obiektu. Zadanie realizowane może być zarówno poprzez:

- wymianę przestarzałego kotła na kocioł o wyższej sprawności z możliwością zmiany paliwa na bardziej ekologiczne (np. z węgla na pompę ciepła). Moc kotłów dostosowana do potrzeb budynków mieszkalnych, tj. maksymalnie do kilkudziesięciu kW
- przyłączanie budynków do sieci gazowniczej (budowa przyłącza do sieci gazowniczej średniego lub niskiego ciśnienia, tj. o ciśnieniu nie większym niż 0,5MPa).

Przewidywane inwestycje w obszarze wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii dotyczą budowy lokalnych rozproszonych małych źródeł energii produkujących ciepło na potrzeby budynku (typu kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne). Są to instalacje małych mocy w aplikacjach indywidualnych (budynek mieszkalny, budynek użyteczności publicznej).

Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej ma na celu upłynnienie ruchu i ograniczenia emisji spalin z komunikacji. Inwestycje drogowe głównie zadań modernizacyjnych i usprawniających w obecnym stanie zainwestowania – w śladzie przebiegu drogi.

Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej będzie prowadzona na terenach zainwestowanych, zamieszkałych, w pobliżu ciągów komunikacyjnych lub nawet w pasie drogowym.

## **7. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach przewidywanych znaczącym oddziaływaniem**

Głównym celem Prognozy jest określenie możliwych skutków i oddziaływań na środowisko, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji zapisów "Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz...".

Dla wszystkich przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 poz. 1839) nakłada obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, a przedsięwzięcia, które mogą oddziaływać na środowisko mogą mieć nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny i sporządzenia raportu. Raporty oddziaływania na środowisko dotyczące poszczególnych zadań inwestycyjnych mogą wskazywać działania wariantowe.

### **7.1. Matryca wpływów zadań Strategii na poszczególne komponenty środowiska**

Dla przeanalizowania skutków i oddziaływań na środowisko działań inwestycyjnych, zamieszczonych w „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz...” posłużono się matrycą logiczną.

**Przewidywane oddziaływanie zadań inwestycyjnych na terenie gminy na następujące zagadnienia i aspekty środowiska**

Zadania inwestycyjne zawarte w „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030”	obszary Natura 2000		różnorodność biologiczną		ludzi		zwierzęta		rośliny		wodę		powietrze		powierzchnię ziemi		krajobraz		klimat		zasoby naturalne		zabytki		dobra materialne			
	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E
<b>SFERA SPOŁECZNA</b>																												
Rozbudowa, przebudowa i termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Wolborzu	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Rozbudowa, przebudowa i termomodernizacja budynku SP w Komornikach	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Rozbudowa, przebudowa i termomodernizacja budynków komunalnych	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa i nadbudowa budynku garażowego wraz ze zmianą sposobu użytkowania - archiwum	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Rozbudowa, przebudowa i termomodernizacja SP w Wolborzu	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa sali gimnastycznej w SP w Komornikach	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa bieżni i trybun na Stadionie Miejskim w Wolborzu	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
<b>SFERA GOSPODARCZA</b>																												
Budowa zbiornika małej retencji w Wolborzu	*	*	*	*	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Zagospodarowanie gminnych placów i skwerów	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej oraz ścieżek rowerowych na terenie gminy Wolbórz	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
<b>SFERA PRZESTRZENNA</b>																												
Budowa sieci wodociągowej w Żywocinie	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	+	*	*	-	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Sukcesywna modernizacji sieci wodociągowej wg potrzeb	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	+	*	*	-	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa hydroforni w Polichnie	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	+	*	*	-	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+

Zadania inwestycyjne zawarte w „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030”	obszary Natura 2000		różnorodność biologiczną		ludzi		zwierzęta		rośliny		wodę		powietrze		powierzchnię ziemi		krajobraz		klimat		zasoby naturalne		zabytki		dobra materialne			
	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E
Modernizacja ujęcia wody w Wolborzu	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	+	*	*	-	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa kanalizacji sanitarnej w Żywocinie	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	+	*	*	-	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa kanalizacji sanitarnej w Kuznocinie, Młynarach, Lubiatowie, Świątnikach i Psarach Witowskich	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	+	*	*	-	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa sieci kanalizacji deszczowej na ul. 1-go Maja i Grunwaldzkiej oraz budowa ul. Stonecznej wraz z infrastrukturą	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	+	*	*	-	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie gminy Wolbórz	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	+	*	*	-	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa dróg dojazdowych do pól	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa drogi Golesze Duże-Swolszewice Duże	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa drogi gminnej w Komornikach i Żywocinie	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Modernizacja poprzez rozbudowę i przebudowa dróg gminnych w Bogusławicach	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa dróg gminnych wg potrzeb	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa ul. Modrzewskiego w Wolborzu	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa ul. Warszawskiej w Wolborzu wraz z obiektem inżynieryjnym	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa Pl. Jagiełły w Wolborzu	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Rozbudowa ul. Mickiewicza w Wolborzu	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Rozbudowa drogi powiatowej nr 1913E w zakresie skrzyżowania ul. Świątokrzyskiej i Pl. Jagiełły z ul. Modrzewskiego oraz ul. Sportowej i ul. Polnej z ul. Modrzewskiego w Wolborzu	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Modernizacja – rozbudowa drogi powiatowej nr 1522E Piotrków- Golesze- Godaszewice na odcinku węzeł Studzianki- Golesze Duże	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynkach użyteczności publicznej	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+

Oznaczenia symboli w powyższej macyry:

+ wpływ pozytywny,

- wpływ negatywny,

\* brak wpływu

### Wpływ przedsięwzięć na poszczególne komponenty środowiska – wnioski z matrycy logicznej

Komponent	Opis
<b>Natura 2000</b>	Oddziaływanie większości przedsięwzięć inwestycyjnych na siedliska objęte ochroną w ramach sieci ekologicznej Natura 2000 na terenie gminy nie będzie występowało, ze względu na lokalizację inwestycji na terenach zagospodarowanych lub w konkretnych obiektach. Obszary Natura zajmują fragmenty terenów leśnych, niezainwestowanych, przedsięwzięcia zlokalizowane są w odległości od chronionych terenów i nie będą bezpośrednio oddziaływać na środowisko przyrodnicze oraz na gatunki roślin i zwierząt znajdujące się pod ochroną.
<b>Różnorodność biologiczna</b>	Dla planowanych inwestycji brak wpływu, ponieważ inwestycje nie mają zbyt dużego zasięgu (najczęściej inwestycje ograniczają się do poszczególnych obiektów lub przestrzeni), aby znacząco wpłynąć na ograniczenie różnorodności biologicznej.
<b>Ludzi</b>	Dla inwestycji realizowanych w budynkach brak wpływu na etapie realizacji inwestycji oraz znaczący wpływ pozytywny na etapie eksploatacji obiektów (po termomodernizacji, wymianie źródeł oświetlenia oraz źródeł ciepła, montażu ogniw fotowoltaicznych). Inwestycje liniowe wiążą się z wykorzystaniem niezbędnych maszyn czy urządzeń. Hałas i zanieczyszczenia generowane przez wykorzystywany sprzęt będą mocno ograniczone i nie będą przekraczać dopuszczalnych, określonych przepisami prawa norm w zakresie emisji hałasu i zanieczyszczeń, zatem nie będą powodować znaczących uciążliwości dla ludzi. Wpływ znaczący pozytywny na etapie eksploatacji, ponieważ w wyniku realizacji poszczególnych inwestycji nastąpi rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury, nastąpi wzrost standardu życia mieszkańców gminy a także poprawa stanu jakości powietrza w wyniku zmniejszenia emisji CO <sub>2</sub> . Przy zachowaniu przepisów BHP oraz postępowania przy prowadzeniu inwestycji budowlanych nie powinno dojść do sytuacji, w których narażone byłoby zdrowie i życie ludzi. Dzięki planowanym inwestycjom powstanie infrastruktura techniczna i odnowione zostaną obiekty użyteczności publicznej, uzbrojone zostaną tereny inwestycyjne itp. Większość działań będzie prowadziła do zwiększenia standardu życia mieszkańców na terenie gminy. Efekty działań będą widoczne także w sferze ekonomicznej.
<b>Zwierzęta</b>	Obecnie żyjące gatunki zwierząt na terenach zurbanizowanych, gdzie będzie przeprowadzana zdecydowana większość inwestycji, to gatunki synantropijne, czyli wykorzystujące bliskość siedzib ludzkich z korzyścią dla siebie. Po zakończeniu działań inwestycyjnych gatunki te mogą bez przeszkód egzystować dalej. Termomodernizacja budynków dotyczyć będzie obiektów już istniejących. Elementem podstawowym przed przystąpieniem do prac jest ekspertyza ornitologa i chiropterologa stwierdzająca obecność ptaków i nietoperzy lub ich brak w danym obiekcie. W sytuacji stwierdzenia obecności ptaków czy nietoperzy, należy dostosować terminy i sposób wykonywania prac do okresów lęgu, rozrodu lub hibernacji ptaków i nietoperzy, zabezpieczając z wyprzedzeniem szczeliny przed zajęciem ich przez ptaki i nietoperze. Podczas prowadzenia prac inwestycyjnych w takich budynkach należy uzyskać (przed rozpoczęciem prac) zezwolenie, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2021., poz. 1098). Po zakończeniu prac należy umożliwić im dalsze gniazdowanie lub zapewnić siedliska zastępcze.
<b>Rośliny</b>	Okresowy, chwilowy niekorzystny wpływ na szatę roślinną może wystąpić na etapie realizacji inwestycji - zwłaszcza inwestycji liniowych. Wyjątek stanowią będą inwestycje związane z termomodernizacją budynków czy montażem ogniw fotowoltaicznych, które zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji pozostaną bez wpływu na szatę roślinną. Inwestycje liniowe (dotyczące np. rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej poprawy stanu technicznego dróg publicznych na terenie gminy) będą miały ograniczony wpływ wyłącznie do granic terenu inwestycji. Planowane inwestycje realizowane będą w obszarach zurbanizowanych, użytkowanych i przekształcanych przez człowieka. Po zakończeniu prac roślinność powróci w drodze naturalnej sukcesji lub celowych, zaplanowanych nasadzeń. Na etapie eksploatacji poszczególnych inwestycji nie przewiduje się wpływu na roślinność. Inwestycje nie dopuszczają możliwości ograniczania terenów zielonych. Wszelkie inwestycje znajdujące się w obszarach podlegających ochronie będą realizowane z zachowaniem obowiązujących na tych terenach ograniczeń i zakazów.
<b>Woda</b>	Na etapie realizacji inwestycji, zwłaszcza związanych z pracami ziemnymi należy dbać o stan techniczny zaplecza budowy oraz wykorzystywanych maszyn celem zapobieżenia przedostania się substancji ropopochodnych do gruntu a następnie do wód. Odpowiedni nadzór nad pracą sprzętu i jego

Komponent	Opis
	<p>stanem technicznym wyeliminuje wpływ robót budowlanych na wody powierzchniowe i podziemne.                      Nie przewiduje się wpływu na stan i jakość wód powierzchniowych i podziemnych na etapie eksploatacji większości inwestycji.                      Wpływ pozytywny - w wyniku realizacji przedsięwzięć zostanie rozbudowana oczyszczalnia ścieków i sieć kanalizacji sanitarnej.</p>
<b>Powietrze</b>	<p>W trakcie realizacji przedsięwzięć zagrożenie dla stanu powietrza wynikać będzie głównie z pracy sprzętu budowlanego, powodującego emisję zanieczyszczeń (produkty spalania oleju napędowego). Niezorganizowana emisja zanieczyszczeń występować będzie podczas realizacji robót budowlanych. Ilość zanieczyszczeń wytwarzanych przez maszyny budowlane będzie stosunkowo niewielka ze względu na ograniczoną powierzchnię, na jakiej będą odbywały się roboty oraz ograniczony czas ich przeprowadzania. Można stwierdzić, że powstające zanieczyszczenia powietrza w trakcie budowy będą miały zasięg lokalny. Emisja ta będzie zjawiskiem czasowym i nie będzie miała większego znaczenia w długofalowym kształtowaniu jakości powietrza atmosferycznego na omawianym obszarze ani w jego otoczeniu. Po zakończeniu realizacji poszczególnych inwestycji ustaną uciążliwości w tym zakresie.</p> <p>Wpływ pozytywny na etapie eksploatacji inwestycji dotyczy większości inwestycji ujętych w "Strategii...":</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• termomodernizacja budynków spowoduje wzrost oszczędności energii, redukcję strat ciepła</li> <li>• modernizacja systemów grzewczych - ograniczy zanieczyszczenia pochodzące ze spalania poszczególnych mediów grzewczych oraz ograniczające straty energii</li> <li>• rozwój instalacji bazujących na odnawialnych źródłach energii (instalacje fotowoltaiczne) spowoduje ograniczenie „niskiej emisji”, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji chemicznych (m.in. CO<sub>2</sub>, SO<sub>2</sub>) do środowiska</li> <li>• poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej - realizacja tego zadania może wpłynąć (choć w niewielkim stopniu) na poprawę jakości powietrza w perspektywie długoterminowej. Zwiększy się płynność poruszania się pojazdów po drogach oraz średnią prędkość ruchu</li> </ul>
<b>Powierzchnia ziemi</b>	<p>Wpływ pozytywny lub neutralny, ponieważ inwestycje nie przekształcą znacząco powierzchni ziemi, naruszają ją jedynie w fazie budowy (dotyczy to głównie terenów nieurbanizowanych i inwestycji liniowych), a po przeprowadzeniu inwestycji teren zostanie uprzątnięty</p>
<b>Krajobraz</b>	<p>Okresowy niekorzystny wpływ na krajobraz może wystąpić na etapie realizacji większości inwestycji (m.in. obecność maszyn budowlanych). Oddziaływania te będą mieć charakter przejściowy i ustąpią po zakończeniu etapu budowy.</p>
<b>Klimat</b>	<p>Brak wpływu, ponieważ inwestycje nie mają na tyle szerokiego zasięgu, aby znacząco wpłynąć na zmiany klimatyczne.</p>
<b>Zasoby naturalne</b>	<p>Brak wpływu zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji poszczególnych inwestycji. Jedynie etap realizacji związany będzie z wykorzystywaniem paliw do zasilania maszyn i urządzeń. Skala inwestycji przewidzianych w projekcie dokumentu nie jest tak duża aby mogła negatywnie wpływać na stan zasobów naturalnych.</p>
<b>Zabytki</b>	<p>Wpływ pozytywny lub neutralny. Niektóre inwestycje mogą obejmować tereny, na których są obiekty zabytkowe oraz same obiekty.</p>
<b>Dobra materialne</b>	<p>Wpływ znaczący pozytywny, ponieważ w wyniku realizacji przedsięwzięć wzrośnie jakość przestrzeni publicznej, niektóre obiekty zostaną odnowione, ocieplone i zmienią swoje funkcje, wzrośnie wyposażenie terenów w infrastrukturę techniczną oraz jakość zagospodarowania terenów. Wzrośnie atrakcyjność gminy dla przyszłych inwestorów oraz zwiększy się standard życia mieszkańców.</p>

Dokładne określenie oddziaływania inwestycji wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, przewidzianych w projekcie "Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030" na komponenty środowiska, określane będzie na etapie trwania tej procedury. Obecnie nie jest możliwa szczegółowa ocena wpływu poszczególnych inwestycji na środowisko ze względu na różny stopień zaawansowania prac projektowych (albo ich brak) dla poszczególnych przedsięwzięć.



W ramach podsumowania należy zaznaczyć, że wpływ realizacji celów *Strategii*, poprzez konkretne zadania, ma charakter pozytywny. Poszczególne kierunki działań mogą w różnym stopniu oddziaływać na środowisko, jednak w efekcie prognozuje się poprawę jakości środowiska i jego funkcjonowania.

Jedną z ważniejszych inwestycji przeprowadzanych na terenie gminy Wolbórz jest poprawa jakości środowiska przede wszystkim w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Dotyczą one głównie rozbudowy oczyszczalni ścieków oraz budowy i modernizacji wodociągów i kanalizacji. Uporządkowanie działań związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków bez wątpienia stanie się przyczyną poprawy jakości środowiska w gminie. Natomiast rozwój sieci wodociągowej, może pozytywnie wpłynąć na zdrowie mieszkańców gminy i poprawę jakości ich życia.

Kolejną grupę zadań inwestycyjnych w gminie stanowią zadania zmierzające do poprawy infrastruktury drogowej. Gmina wymienia tu działania polegające na przebudowie dróg. Są to inwestycje wykazujące nieznaczne negatywne oddziaływanie na środowisko, jedynie w fazie realizacji prac drogowych. Drogi z poprawioną nawierzchnią, w fazie eksploatacji, stanowią źródło zanieczyszczeń znacznie mniej uciążliwe dla środowiska w porównaniu ze stanem wcześniejszym. Ograniczeniu ulegają szczególnie emisje hałasu i wibracji. Usprawnienie płynności ruchu w sieci dróg może doprowadzić do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Ponadto Projekt „Strategii ...” przewiduje szereg działań, zmierzających do poprawy stanu środowiska poprzez:

- promowanie efektywności energetycznej,
- racjonalizację gospodarki odpadami,
- wprowadzanie urządzeń i instalacji wykorzystujących energię odnawialną (montaż ogniw fotowoltaicznych).

Planowane inwestycje występują na terenie zamieszkałym, w skupiskach siedzib ludzkich, na terenie gminy Wolbórz i nie będą bezpośrednio oddziaływać na siedliska przyrodnicze oraz chronione gatunki roślin i zwierząt na obszarze chronionym Natura 2000. Ich oddziaływanie będzie miało jedynie skutek lokalny i tylko w trakcie budowy. Po zakończeniu i uprzątnięciu terenu budowy w/w zadania będą miały pozytywny wpływ na środowisko.

## **7.2. Prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań**

Realizacja celów "Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030" poprzez konkretne zadania, ma dla większości inwestycji pozytywny lub neutralny wpływ na środowisko. Poszczególne inwestycje mogą w różnym stopniu oddziaływać na środowisko, jednak w efekcie końcowym prognozuje się poprawę jakości środowiska i jego funkcjonowania.

W omawianym dokumencie przewiduje się szereg działań z zakresu poprawy jakości powietrza. Zadania te powodują długofalowe korzyści ekonomiczne, społeczne i środowiskowe (redukcji emisji gazów cieplarnianych, redukcji zużycia energii finalnej poprzez podniesienie efektywności energetycznej i wzrostu udziału zużycia energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii).

W zadaniach inwestycyjnych są działania zmierzające do poprawy infrastruktury drogowej polegające na budowie chodników i ścieżek rowerowych, przebudowie i modernizacji dróg. Są to inwestycje wykazujące nieznaczne negatywne oddziaływanie na środowisko, jedynie w fazie realizacji prac. Drogi z poprawioną nawierzchnią, w fazie eksploatacji, stanowią źródło

zanieczyszczeń znacznie mniej uciążliwe dla środowiska w porównaniu ze stanem wcześniejszym. Ograniczeniu ulegają szczególnie emisje hałasu i wibracji. Usprawnienie płynności ruchu w sieci dróg może doprowadzić także do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej w efekcie finalnym będą miały pozytywny wpływ na środowisko naturalne oraz na zdrowie mieszkańców i poprawę jakości ich życia. Istotnym zadaniem gminy są działania zmierzające do bezpiecznego usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Planowane inwestycje występujące na terenie zamieszkałym, w skupiskach siedzib ludzkich, na terenie poszczególnych miejscowości gminy Wolbórz, nie będą bezpośrednio oddziaływać na siedliska przyrodnicze oraz chronione gatunki roślin i zwierząt na obszarze chronionym Natura 2000. Ich oddziaływanie będzie miało jedynie skutek lokalny i występujący tylko w trakcie budowy. Po zakończeniu i uprzątnięciu terenu budowy w/w zadania będą miały pozytywny wpływ na środowisko.

Projekt "Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz..." wskazuje zadania zaplanowane do realizacji w perspektywie czasowej do roku 2030 i ogranicza zasięg tych działań do terenu gminy Wolbórz. Zadania przewidziane do realizacji nie wiążą się w większości ze znacznym zasięgiem ponadlokalnym, długotrwałym i nieodwracalnym oddziaływaniem związanym z emisją, wykorzystaniem zasobów naturalnych czy wystąpieniem awarii przemysłowej.

### **7.3. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko**

Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko (bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych, długoterminowych i stałych i chwilowych) przedstawione zostały w podziale na poszczególne grupy zadań.

Dla poszczególnych inwestycji, dla których będą wymagane zostaną sporządzone szczegółowe raporty oddziaływania na środowisko, w chwili kiedy będzie wykonana dokumentacja na dane przedsięwzięcie.

**Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko (bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych, długoterminowych i stałych i chwilowych) dla Celów strategicznych i planowanych zadań inwestycyjnych na terenie gminy Wolbórz**

<p><b>Wymiar społeczny</b></p> <p><b>AKTYWNE I WYKSZTAŁCONE SPOŁECZEŃSTWO</b></p> <p>Rozbudowa, przebudowa i termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Wolborzu Rozbudowa, przebudowa i termomodernizacja budynku SP w Komornikach Rozbudowa, przebudowa i termomodernizacja budynków komunalnych Przebudowa i nadbudowa budynku garażowego wraz ze zmianą sposobu użytkowania - archiwum Rozbudowa, przebudowa i termomodernizacja SP w Wolborzu Budowa sali gimnastycznej w SP w Komornikach Budowa bieżni i trybun na Stadionie Miejskim w Wolborzu</p>	<b>Bezpośrednie</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienie emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów</li> <li>• zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną potrzebną do ogrzania budynków</li> <li>• poprawa energetyczności budynków</li> <li>• zmniejszenie kosztów utrzymania obiektów</li> <li>• wzrost wartości materialnej</li> </ul>
	<b>Pośrednie</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• poprzez zapewnienie stałej temperatury w pomieszczeniach poprawa mikroklimatu wewnątrz pomieszczeń</li> <li>• poprawa stanu powietrza atmosferycznego w wyniku ograniczenia strat ciepła</li> <li>• ograniczenia zużycia nośników ciepła</li> <li>• wzrost estetyki przestrzeni publicznej</li> </ul>
	<b>Wtórne</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczenie „niskiej emisji”, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji (m. in. CO<sub>2</sub>, SO<sub>2</sub>) do środowiska - dodatni efekt ekologiczny</li> <li>• wzrost estetyki przestrzeni publicznej</li> <li>• poprawa standardu życia</li> </ul>
	<b>Skumulowane</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• brak oddziaływania negatywnego w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań</li> <li>• w połączeniu z efektami realizacji pozostałych zadań nastąpi ograniczenie zużycia energii i tym samym emisji zanieczyszczeń do powietrza</li> </ul>
	<b>Krótkoterminowe</b>	• podczas przeprowadzania inwestycji okresowe pogorszenie warunków akustycznych oraz powstawanie odpadów
	<b>Średnioterminowe</b>	• zmniejszenie strat ciepła w budynkach - dodatni efekt ekologiczny
	<b>Długoterminowe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• dodatni efekt ekologiczny</li> <li>• ekonomiczne użytkowanie energii, wzrost oszczędności na wytworzonej energii, zmniejszenie nakładów finansowych ponoszonych na zapewnienie właściwych warunków cieplnych w pomieszczeniach</li> <li>• zmniejszenie strat ciepła w budynkach</li> <li>• podwyższenie wartości rynkowej budynku poprzez podwyższenie standardu użytkowego i estetycznego</li> <li>• poprawa standardu życia</li> </ul>
	<b>Stale</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ekonomiczne użytkowanie energii, wzrost oszczędności na wytworzonej energii, zmniejszenie nakładów finansowych ponoszonych na zapewnienie właściwych warunków cieplnych w pomieszczeniach</li> <li>• zmniejszenie strat ciepła w budynkach</li> <li>• poprawa standardu życia</li> </ul>
	<b>Chwilowe</b>	• podczas przeprowadzania inwestycji okresowe pogorszenie warunków akustycznych

Kierunek działań	Przewidywane oddziaływania	Oddziaływanie na środowisko
<p><b>Wymiar gospodarczy</b></p> <p><b>ROZWÓJ GOSPODARCZY BAZUJĄCY NA LOKALNYCH WALORACH I ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJU</b></p> <p>Wykup gruntów pod przyszłe tereny inwestycyjne Budowa zbiornika małej retencji w Wolborzu Zagospodarowanie gminnych placów i skwerów Budowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej oraz ścieżek rowerowych na terenie gminy Wolbórz</p>	<b>Bezpośrednie</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• znaczne - retencja spowoduje przekształcenia istniejącej doliny rzecznej, nadbrzeżnych łąk i podmokłości terenu wraz z szatą roślinną w zbiornik wodny (przekształcenie trwałe) - zmiana ekosystemu rzeczno-jeziornego</li> <li>• naruszenie powierzchni ziemi</li> <li>• przekształcenia krajobrazu</li> <li>• podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia zwiększonej emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów</li> <li>• poprawa bezpieczeństwa powodziowego</li> </ul>
	<b>Pośrednie</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• mogą dotyczyć minimalnie zmienionego klimatu okolic po przeprowadzeniu inwestycji - oddziaływanie pozytywne na faunę i florę najbliższych okolic zbiornika wodnego</li> </ul>
	<b>Wtórne</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań podczas wykorzystania zbiornika do celów rekreacyjnych - związane ze zwieszoną presją turystyczną</li> <li>• korzyści ekonomiczne z wykorzystania terenów pod rekreację</li> </ul>
	<b>Skumulowane</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podczas prowadzenia inwestycji oddziaływania trudne do przewidzenia, dotyczące przekształcenie powierzchni, utraty roślinności i ingerencji w wody, możliwości wystąpienia katastrofy budowlanej</li> </ul>
	<b>Krótkoterminowe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia zwiększonej emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów</li> <li>• zakłócenia w funkcjonowaniu migracji zwierząt (ryb)</li> </ul>
	<b>Średnioterminowe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zależne od szybkości zmian następujących w środowisku naturalnym - oddziaływanie związane jest ze zmianą sposobu użytkowania gruntów - zamiana koryta rzeki i niezagospodarowanych terenów na zbiornik wodny i jego otoczenie</li> </ul>
	<b>Długoterminowe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• uzależnione przede wszystkim od zastosowanych rozwiązań technicznych oraz sposobu zagospodarowania obiektu na etapie eksploatacji</li> <li>• zmiana sposobu zagospodarowania terenu, powierzchni ziemi i krajobrazu</li> <li>• wpływ na stan i drożność korytarzy ekologicznych, eutrofizację wód w zbiornikach, zmiany stosunków wodnych na terenach przyległych, oddziaływanie na wody podziemne, powstawanie nowych siedlisk, przeobrażenie krajobrazu</li> <li>• wzbogacenie świata ichtiofauny oraz fauny na skutek powstania nowego ekosystemu – zbiornik wodny</li> <li>• pozytywny wpływ na roślinność ze względu na podwyższenie poziomu wody - możliwość powstania obszarów wilgotnych o wyższych walorach przyrodniczych w stosunku do obecnych</li> </ul>
	<b>Stale</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• retencja wód</li> <li>• powstanie nowego obiektu rekreacyjnego</li> </ul>
<b>Chwilowe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• brak oddziaływania</li> </ul>	

Kierunek działań	Przewidywane oddziaływania	Oddziaływanie na środowisko
<p><b>Wymiar przestrzenny</b></p> <p><b>WYSOKIEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURA ORAZ PRAWIDŁOWA POLITYKA PRZESTRZENNA PODSTAWĄ PODNOSZENIA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW</b></p> <p><b>Infrastruktura techniczna</b></p> <p>Budowa sieci wodociągowej w Żywocinie</p> <p>Sukcesywna modernizacji sieci wodociągowej wg potrzeb</p> <p>Przebudowa hydroforni w Polichnie</p> <p>Modernizacja ujęcia wody w Wolborzu</p> <p>Budowa kanalizacji sanitarnej w Żywocinie</p> <p>Budowa kanalizacji sanitarnej w Kuznocinie, Młynarach, Lubiatowie, Świętnikach i Psarach Witowskich</p> <p>Budowa sieci kanalizacji</p>	<p><b>Bezpośrednie</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów</li> <li>• podczas przeprowadzania inwestycji możliwość ingerencji w istniejącą szatę roślinną (może zostać przekształcona niewielka ilość powierzchni zajmowana przez roślinność ruderalną, której likwidacja nie spowoduje istotnych strat przyrodniczych - nie zostanie naruszona różnorodność biologiczna) - inwestycja prowadzona będzie w pasie drogowym lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie, na terenach zagospodarowanych zabudowy mieszkaniowej</li> <li>• skutkiem realizacji inwestycji będzie wyposażenie mieszkań w infrastrukturę sprzyjającą ochronie środowiska, a zwłaszcza zasobów wodnych</li> </ul>
	<p><b>Pośrednie</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wzrost wartości rynkowej budynków i przestrzeni</li> </ul>
	<p><b>Wtórne</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wzrost świadomości ekologicznej użytkowników</li> <li>• poprawa standardu życia</li> <li>• przy założeniu funkcjonowania bezawaryjnego sieci kanalizacyjnej nie przewiduje się oddziaływania na środowisko wodno-gruntowe i inne elementy środowiska naturalnego</li> </ul>
	<p><b>Skumulowane</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań w przypadku realizacji kilku zadań równocześnie - planuje się stworzenie harmonogramu niekolidujących robót inwestycyjnych</li> <li>• przy założeniu funkcjonowania bezawaryjnego sieci kanalizacyjnej nie przewiduje się oddziaływania na środowisko wodno-gruntowe i inne elementy środowiska naturalnego</li> </ul>
	<p><b>Krótkoterminowe</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• w fazie budowy sieci i obiektów towarzyszących – tworzenie wykopów, emisja spalin z urządzeń, odpady, hałas urządzeń – po zakończeniu inwestycji szkody zostaną zniwelowane</li> </ul>
	<p><b>Średnioterminowe</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• w przypadku budowy kanalizacji sanitarnej brak konieczności ciągłej kontroli stanu napełnienia zbiornika na ścieki (szamba) i jego opróżniania oraz ograniczenie wycieku z nieszczelnych szamb do gruntu i wód gruntowych</li> </ul>
	<p><b>Długoterminowe</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wymuszenie racjonalizacji gospodarki wodno-ściekowej w gminie</li> <li>• poprawa stanu wód</li> <li>• poprawa standardu życia</li> <li>• eksploatacja sieci kanalizacyjnej nie powoduje negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, powietrze atmosferyczne, wody powierzchniowe, krajobraz, nie emituje hałasu</li> </ul>

Kierunek działań	Przewidywane oddziaływania	Oddziaływanie na środowisko
deszczowej na ul. 1-go Maja i Grunwaldzkiej oraz budowa ul. Słonecznej wraz z infrastrukturą Dotacje na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków Budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie gminy Wolbórz	<b>Stałe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>korzyści ekologiczne: racjonalizacje gospodarki wodno-ściekowej w gminie, racjonalne wykorzystywanie zasobów wód podziemnych, zmniejszenie ryzyka zanieczyszczenia wody pitnej, poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych</li> <li>wzrost wartości rynkowej budynków i przestrzeni</li> <li>poprawa standardu życia</li> </ul>
	<b>Chwilowe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>w sytuacjach awaryjnych (np. uszkodzenie sieci) może nastąpić wyciek wody lub ścieków i potencjalne uszkodzenie terenu, na którym wystąpiła awaria - planowany przebieg sieci umożliwia łatwy dostęp do uszkodzonego elementu sieci i szybką jego wymianę</li> </ul>

<b>Wymiar przestrzenny</b>  <b>WYSOKIEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURA ORAZ PRAWIDŁOWA POLITYKA PRZESTRZENNA PODSTAWĄ PODNOSZENIA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW</b>  <b>Infrastruktura drogowa</b>  Przebudowa dróg dojazdowych do pól Przebudowa drogi Golesze Duże-Swolszewice Duże Przebudowa drogi gminnej w Komornikach i	<b>Bezpośrednie</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia zwiększonej emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów, zanieczyszczenia wód w chwili niekorzystnych spływów powierzchniowych</li> <li>występowanie uciążliwości komunikacyjnych: hałas, emisja spalin i zapylenia, występowanie odpadów m.in. ze sprzętania nawierzchni i zimowego utrzymania, konieczność odprowadzania wód z nawierzchni - typowe oddziaływania infrastruktury drogowej</li> <li>poprawa stanu technicznego jezdni, bezpieczeństwa i komfortu jej użytkowania</li> <li>poprawa stanu technicznego ścieżek rowerowych: bezpieczeństwa i komfortu ich użytkowania</li> </ul>
	<b>Pośrednie</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zmniejszenie emisji spalin i pyłów poprzez poprawę nawierzchni dróg i usprawnienie przejazdów</li> <li>poprawa zdrowia mieszkańców</li> </ul>
	<b>Wtórne</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>poprawa stanu sanitarnego powietrza - dodatni efekt ekologiczny</li> </ul>
	<b>Skumulowane</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>możliwość wystąpienie negatywnych oddziaływań w przypadku realizacji kilku zadań równocześnie - planuje się stworzenie harmonogramu niekolidujących robót inwestycyjnych</li> <li>w połączeniu z efektami realizacji pozostałych zadań nastąpi ograniczenie zanieczyszczeń do powietrza</li> </ul>
	<b>Krótkoterminowe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia zwiększonej emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów, zanieczyszczenia wód w chwili niekorzystnych spływów powierzchniowych</li> </ul>
	<b>Średnioterminowe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>występowanie uciążliwości komunikacyjnych: hałas, emisja spalin i zapylenia, występowanie odpadów m.in. ze sprzętania nawierzchni i zimowego utrzymania, konieczność odprowadzania wód z nawierzchni - typowe oddziaływania infrastruktury drogowej</li> </ul>

<p>Żywocie Modernizacja poprzez rozbudowę i przebudowa dróg gminnych w Bogusławicach Przebudowa dróg gminnych wg potrzeb Przebudowa ul. Modrzewskiego w Wolborzu Przebudowa ul. Warszawskiej w Wolborzu wraz z obiektem inżynierskim Przebudowa Pl. Jagiełły w Wolborzu Rozbudowa ul. Mickiewicza w Wolborzu</p>		<ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawa stanu technicznego jezdni, bezpieczeństwa i komfortu jej użytkowania</li> <li>• zmniejszenie uciążliwości dla środowiska w związku z poprawą nawierzchni - ograniczenie emisji hałasu i wibracji, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza</li> </ul>
	<b>Długoterminowe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• występowanie uciążliwości komunikacyjnych: hałas, emisja spalin i zapylenia, występowanie odpadów m.in. ze sprzętania nawierzchni i zimowego utrzymania, konieczność odprowadzania wód z nawierzchni - typowe oddziaływania infrastruktury drogowej</li> <li>• poprawa stanu technicznego jezdni, bezpieczeństwa i komfortu jej użytkowania</li> <li>• zmniejszenie uciążliwości dla środowiska w związku z poprawą nawierzchni - ograniczenie emisji hałasu i wibracji, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza</li> <li>• poprawa stanu technicznego ścieżek rowerowych, bezpieczeństwa i komfortu ich użytkowania</li> </ul>
	<b>Stale</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• występowanie uciążliwości komunikacyjnych: hałas, emisja spalin i zapylenia, występowanie odpadów m.in. ze sprzętania nawierzchni i zimowego utrzymania, konieczność odprowadzania wód z nawierzchni - typowe oddziaływania infrastruktury drogowej</li> <li>• poprawa stanu technicznego jezdni, bezpieczeństwa i komfortu jej użytkowania</li> <li>• zmniejszenie uciążliwości dla środowiska w związku z poprawą nawierzchni - ograniczenie emisji hałasu i wibracji, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza</li> </ul>
	<b>Chwilowe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• w fazie realizacji i eksploatacji wskutek wypadków i zdarzeń na drogach (np. wypadki drogowe, zdarzenia z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne, niewłaściwe i niedostateczne zabezpieczenie robót drogowych i samej drogi w wyniku błędnego rozpoznania warunków środowiskowych np. uwarunkowań geologicznych, hydrologicznych powodujących erozję) - wszelkie negatywne oddziaływania będą niezwłocznie eliminowane przez odpowiednie służby</li> </ul>

#### **7.4. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych**

Oddziaływania skumulowane mogą wystąpić w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań przewidzianych do realizacji. Jest to jednak kwestia uzależniona od harmonogramu prowadzonych robót i na obecnym etapie trudna do zidentyfikowania. Na tą chwilę przewiduje się, że zakres i skala planowanych w "Strategii..." inwestycji nie powoduje ryzyka skumulowania oddziaływań – realizacja zadań będzie rozłożona w czasie, inwestycje będą prowadzone przy zachowaniu zasad bezpieczeństwa i minimalizacji uciążliwości ich prowadzenia.

Aby uniknąć uciążliwości związanych z oddziaływaniami skumulowanymi należy dokładnie ustalić harmonogram prac oraz na bieżąco informować z określonym wyprzedzeniem zainteresowane strony (tj. mieszkańców, administratorów sieci infrastrukturalnych) o zamiarze prowadzenia prac budowlanych.

Korzystne dla środowiska naturalnego oraz zdrowia lokalnej społeczności jest także łączenie realizacji poszczególnych prac na tych samych obiektach przez różnych administratorów, w tym samym czasie - np. podczas przebudowy nawierzchni odcinka drogi można wykonać wszystkie planowane prace na sieciach infrastruktury, zlokalizowanych w pasie drogowym.

#### **7.5. Oddziaływanie planowanych inwestycji**

##### **Oddziaływanie planowanych inwestycji na poszczególne formy ochrony przyrody**

Część zapisanych w "Programie Ochrony Środowiska..." inwestycji jest obecnie w fazie koncepcji – brak jest szczegółowych rozwiązań technologicznych, zakresu prac itp. W związku z powyższym nie ma możliwości przeprowadzenia szczegółowej analizy oddziaływania na środowisko.

Dla inwestycji mogących oddziaływać na środowisko zostaną sporządzone raporty oddziaływania na środowisko, w chwili kiedy będzie wykonana dokumentacja techniczna i ustalony zakres inwestycji oraz gdy inwestycja będzie wymagała sporządzenia takiego raportu.



## Oddziaływanie inwestycji na Sulejowski Park Krajobrazowy

Działania w zakresie czynnej ochrony	Zakazy
<p><b>Szczególne cele ochrony Parku:</b></p> <p><b>1. Dla ochrony przyrody nieożywionej:</b></p> <p>1) zachowanie i przywracanie naturalnych walorów dolinom rzecznych,</p> <p>2) ochrona naturalnych krawędzi dolin rzecznych m. in. rzeki Pilicy: w Barkowicach Mokrych, Sulejowie, pod Szarbskiem, skarpa doliny rzeki Czarnej Malenieckiej koło Taraski, stoki doliny Radońki,</p> <p>3) zachowanie i ochrona obszarów stanowiących świadectwo współczesnych, naturalnych procesów geomorfologicznych takich jak parowy, wąwozy itp.</p> <p><b>2. Dla ochrony ekosystemów leśnych:</b></p> <p>1) utrzymanie i odtworzenie unikatowych zbiorowisk lasów nadrzecznych: łęgów, olsów oraz zbiorowisk zaroślowych tj. wiklin nadrzecznych i łożowisk jako rzadkich składników szaty leśnej,</p> <p>2) ochrona lasów puszczańskich (ponad 160-letnich drzewostanów) będących relikdami Puszczy Pilickiej,</p> <p>3) ochrona naturalnych lasów, typowych dla dorzecza Pilicy, tj. pogranicza niżu i wyżyn polskich, zwłaszcza lasów z udziałem jodły pospolitej, lipy drobnolistnej, dębu bezszypułkowego, jawora i wiązu szypułkowego,</p> <p>4) ochrona rzadkich w Polsce zbiorowisk: dąbrowy świetlistej, łęgów z jesionem oraz borów bagiennych.</p> <p><b>3. Dla ochrony ekosystemów nieleśnych:</b></p> <p>1) zachowanie rzadkich i ginących fitocenozy łąk trzęślicowych,</p> <p>2) zachowanie fragmentów półnaturalnych łąk z cennymi zbiorowiskami roślinności łąkowo – bagiennych,</p> <p>3) zachowanie zbiorowisk łąk świeżych (grądowych),</p> <p>4) zachowanie i ochrona rzadkich i zagrożonych fitocenozy muraw napiaskowych i kserotermicznych.</p> <p><b>4. Dla ochrony ekosystemów wodnych i torfowiskowych:</b></p> <p>1) utrzymanie naturalnych układów hydrologicznych w dorzeczu Pilicy, tj. ochronę starorzeczy, obszarów bagiennych, torfowisk,</p> <p>2) zachowanie i ochrona torfowisk w tym zespołów typowych dla torfowisk wysokich i przejściowych</p> <p>3) ochrona ekosystemów dolin rzecznych przed zmianą warunków wodnych i zanieczyszczeniem</p> <p>4) ochrona przed zalesieniem i utrzymanie połączeń starorzeczy z rzeką Pilicą</p>	<p>1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko</p> <p>2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, łożowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarłisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, rybackiej i łowieckiej,</p> <p>3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej, zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego albo budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,</p> <p>4) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości,</p> <p>5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczaniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,</p> <p>6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,</p> <p>7) budowania nowych obiektów w pasie szerokości 100 m od:</p> <p>a) linii brzegów rzek i innych zbiorników wodnych,</p> <p>b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodno prawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. –Prawo wodne</p> <p>- z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej,</p> <p>8) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno – błotnych,</p> <p>9) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,</p> <p>10) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową,</p> <p>11) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych,</p> <p>12) organizowania rajdów motorowych i samochodowych,</p>

Działania w zakresie czynnej ochrony	Zakazy
<p>5) ochrona źródeł, bagien, torfowisk przed zmianą warunków wodnych.</p> <p><i>5. Dla ochrony gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) utrzymanie różnorodności gatunkowej i szczególna ochrona roślin zagrożonych wyginięciem i objętych ochroną prawną,</li> <li>2) utrzymanie różnorodności gatunkowej zwierząt lądowych i wodnych i szczególna ochrona gatunków zagrożonych wyginięciem i objętych ochroną prawną,</li> <li>3) utrzymanie stanu zwierząt łownych w ilości odpowiadającej pojemności ekologicznej łowiska,</li> <li>4) zapewnienie warunków dla prawidłowego funkcjonowania gatunków cennych przyrodniczo, chronionych, rzadkich i zagrożonych oraz zabezpieczenie warunków do życia i rozwoju ginących taksonów,</li> <li>5) ochrona siedlisk i odpowiadających im zbiorowisk roślinnych o charakterze naturalnym. Szczególnej ochrony wymagają następujące, swoiste dla tego terenu siedliska: obszary źródliskowe, starorzecza, wszystkie zbiorowiska dolin rzecznych (łęgi, olsy, wikliny nadrzeczne, zarośla łozowe), torfowiska, łąki trzęślicowe, łąki świeże, murawy napiaskowe, murawy kserotermiczne, murawy bliźniczkowe, grądy, bory bagienne, bory chrobotkowe, dąbrowy świetliste, jedlina świętokrzyska,</li> <li>6) zachowanie i ochrona tradycyjnych odmian roślin uprawnych, w tym starych, tradycyjnych odmian drzew owocowych.</li> </ol> <p><i>6. Dla ochrony walorów krajobrazowych i kulturowych:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) ochrona naturalnych krajobrazów rzecznych o wybitnych walorach: środkowego odcinka Pilicy, Czarnej Malenieckiej, ujściowego odcinka Łuciąży,</li> <li>2) ochrona wieloprzestrzennych obszarów leśnych, pozostałości puszczy pilickiej z enklawami naturalnej przyrody, 3) ochrona rolniczych krajobrazów otwartych tj. pól uprawnych z tradycyjnym układem miedz, łąk, pastwisk, zarośli śródpolnych, kęp drzew,</li> <li>4) ochrona historycznego krajobrazu kulturowego o unikatowych wartościach – Sulejów – Podklasztorze,</li> <li>5) ochrona zabytków kultury materialnej, w tym charakterystycznych kapliczek i krzyży przydrożnych stanowiących osobliwość Nadpilicza, miejsc pamięci narodowej, śladów historii regionu,</li> <li>6) ochrona punktów i panoram widokowych,</li> <li>7) zachowanie charakterystycznych cech tradycyjnej architektury wiejskiej, lokalnych tradycji i zachowanych elementów kultury niematerialnej,</li> <li>8) ochrona historycznych układów przestrzennych,</li> <li>9) ochrona istniejących stanowisk archeologicznych, miejsc koncentracji oraz</li> </ol>	<p>13) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych</p> <p><b>Zakazy, o których mowa powyżej, nie dotyczą:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) wykonywania zadań wynikających z planu ochrony,</li> <li>2) wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa,</li> <li>3) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym,</li> <li>4) realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym</li> </ol> <p>3. Zakaz, o którym mowa w p.1, nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko nie jest obowiązujące i przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę parku krajobrazowego.</p>

Działania w zakresie czynnej ochrony	Zakazy
<p>potencjalnego występowania stanowisk archeologicznych, 10) kształtowanie harmonijnego krajobrazu współczesnego, 11) ochrona przed eksploatacją surowców naturalnych. 7. Dla ochrony walorów rekreacyjnych: 1) ochrona najatrakcyjniejszych terenów turystycznych przed degradującym zagospodarowaniem (obszary leśne, obrzeże zbiornika Sulejowskiego, dolina Pilicy), 2) rozwój pożądanych form rekreacji - turystyki kwalifikowanej.</p>	
<p><b>Oddziaływanie zaplanowanych inwestycji:</b> Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, zakazy ustanowione i obowiązujące na terenach parków krajobrazowych nie mają zastosowania do realizacji inwestycji celu publicznego, o których mowa w art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2021 poz. 741 ze zm.). Oznacza to, że ich realizacja służy interesowi publicznemu na poziomie samorządowym. W projekcie "Programu..." do inwestycji celu publicznego należą zadania: rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, poprawa stanu technicznego dróg publicznych, budowa zbiorników wodnych, gospodarka odpadami. Wobec powyższego dla tych zadań inwestycyjnych, wymienione powyżej zakazy nie obowiązują. Zadania inwestycyjne zaplanowane są na terenach już zainwestowanych, w większości są to zadania w miejscowościach (inwestycje w centrach miejscowości, w konkretnych obiektach) lub inwestycje liniowe (np. drogi, sieci kanalizacyjne). Na terenie Parku Krajobrazowego inwestycje będą prowadzone w taki sposób, aby nie naruszać zakazów ustanowionych dla tego obszaru i przy realizacji poszczególnych inwestycji będą respektowane zasady ochrony środowiska wynikające z regulacji prawnych dla zminimalizowania ewentualnych oddziaływań na środowisko. Inwestycje mają charakter proekologiczny - nie będą podejmowane żadne konfliktowe inwestycje. Przejściowe oddziaływania mogą dotyczyć głównie fazy przeprowadzania inwestycji (np. budowy) i zostaną usunięte po jej przeprowadzeniu i uprzątnięciu terenu.</p>	

### Oddziaływanie inwestycji na Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki

Działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów	Zakazy
<p>1) ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych obejmują: a) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych oraz sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych, b) zachowanie i odtwarzanie stref ekotonowych, celem zwiększania różnorodności biologicznej, c) zalesianie i zadrzewianie gruntów mało przydatnych do produkcji rolnej i nieprzeznaczonych na inne cele, z wyłączeniem terenów, na których występują nieleśne siedliska przyrodnicze podlegające ochronie, siedliska gatunków roślin, grzybów i zwierząt związanych z ekosystemami nieleśnymi, a także miejsca pełniące funkcje punktów i ciągów widokowych o dużych wartościach krajobrazowych, d) zachowanie śródleśnych cieków, mokradł, polan, torfowisk, wrzosowisk oraz muraw kserotermicznych i napiaskowych, e) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, drzew dziuplastych, części drzew obumarłych, aż do ich całkowitego rozkładu, f) wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarłisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,</li> <li>2. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,</li> <li>3. likwidowania i niszczenia zadrzewień śródleśnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,</li> <li>4. wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,</li> <li>5. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,</li> </ol>

Działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów	Zakazy
<p>w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze, wyposażone w elementy infrastruktury i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem,</p> <p>g) utrzymanie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków,</p> <p>h) zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,</p> <p>i) utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych dla zachowania siedlisk wilgotnych i bagiennych.</p> <p>2) <i>ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów nieleśnych obejmują:</i></p> <p>a) ochronę zieleni wiejskiej: zadrzewień, zakrzewień, parków wiejskich oraz utrzymanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez ochronę istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych,</p> <p>b) utrzymanie trwałych użytków zielonych,</p> <p>c) zachowanie śródpolnych torfowisk, bagien, oczek wodnych, obszarów wodno-błotnych, wraz z pasem roślinności stanowiącej ich obudowę biologiczną oraz obszarów źródłiskowych cieków,</p> <p>d) zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,</p> <p>e) prowadzenie zabiegów agrotechnicznych z uwzględnieniem wymogów zbiorowisk roślinnych i zasiedlających je organizmów zwierzęcych, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstość i techniki koszenia),</p> <p>f) utrzymywanie poziomu wód gruntowych odpowiedniego dla zachowania bioróżnorodności,</p> <p>g) zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych.</p> <p>3) <i>ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów wodnych obejmują:</i></p> <p>a) zachowanie naturalnych zbiorników wód powierzchniowych, oczek wodnych, starorzeczy oraz obszarów źródłiskowych cieków wraz z ich naturalną obudową biologiczną,</p> <p>b) utrzymanie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych oraz zbiorników wodnych w postaci pasów szuwarów, zakrzewień i zadrzewień, jako naturalnej obudowy biologicznej, celem ograniczenia spływu substancji biogennej z pól uprawnych,</p> <p>c) prowadzenie prac regulacyjnych rzek tylko w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej i w oparciu o zasady dobrej praktyki utrzymania rzek,</p> <p>d) zachowanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne, celem</p>	<p>z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,</p> <p>6. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalną gospodarką wodną lub rybacką,</p> <p>7. likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych,</p> <p>8. lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.</p> <p>Zakaz, o którym mowa w pkt 3, nie dotyczy prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody.</p> <p>Zakaz, o którym mowa w pkt 4 nie dotyczy terenów, dla których udzielono koncesji na wydobywanie kopalin przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.</p> <p>Zakaz, o którym mowa w pkt. 8, nie dotyczy obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.</p>

Działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów	Zakazy
zachowania dróg migracji organizmów, e) zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, f) zwiększanie retencji wodnej, odtwarzania funkcji obszarów źródliskowych o dużych zdolnościach retencyjnych.	
<p><b>Oddziaływanie planowanych inwestycji:</b> Zakazy ustanowione i obowiązujące na terenach obszarów chronionego krajobrazu nie mają zastosowania do realizacji inwestycji celu publicznego, o których mowa w art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2021 poz. 741 ze zm.). Oznacza to, że ich realizacja służy interesowi publicznemu na poziomie samorządowym.</p> <p>W projekcie "Programu..." do inwestycji celu publicznego należą zadania: rozbudowa sieci, wodociągowej i kanalizacyjnej, poprawa stanu technicznego dróg publicznych, budowa zbiorników wodnych, gospodarka odpadami. Wobec powyższego dla tych zadań inwestycyjnych, wymienione powyżej zakazy nie obowiązują. Zadania inwestycyjne zaplanowane są na terenach już zainwestowanych, w większości są to zadania w miejscowościach (inwestycje w centrach miejscowości, w konkretnych obiektach) lub inwestycje liniowe (np. drogi, sieci kanalizacyjne). Na terenach OChK inwestycje będą prowadzone w taki sposób, aby nie naruszać zakazów ustanowionych dla tych obszarów i przy realizacji poszczególnych inwestycji będą respektowane zasady ochrony środowiska wynikające z regulacji prawnych dla zminimalizowania ewentualnych oddziaływań na środowisko. Inwestycje mają charakter proekologiczny - nie będą podejmowane żadne konfliktowe inwestycje. Przejściowe oddziaływania mogą dotyczyć głównie fazy przeprowadzania inwestycji (np. budowy) i zostaną usunięte po jej przeprowadzeniu i uprzątnięciu terenu.</p>	

### Oddziaływanie inwestycji na rezerваты, pomniki przyrody i użytki ekologiczne

Cele ochrony	Zakazy
<b>Rezerваты przyrody: Lubiaszów, Dęby w Meszczach i Czarny ług</b>	
Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody</li> <li>• chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu</li> <li>• polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody</li> <li>• pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów</li> <li>• użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczenia i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody</li> <li>• zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;</li> <li>• pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu</li> </ul>

Cele ochrony	Zakazy
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów</li> <li>• palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska;</li> <li>• prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony</li> <li>• stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów</li> <li>• zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska</li> <li>• połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych</li> <li>• ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska</li> <li>• wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. poz. 721, z późn. zm.6) )</li> <li>• wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska</li> <li>• ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska</li> <li>• umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego</li> <li>• zakłócania ciszy;</li> <li>• używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska</li> <li>• wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu</li> <li>• biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska</li> <li>• prowadzenia badań naukowych bez zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska</li> <li>• wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska</li> <li>• wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych</li> </ul>

Cele ochrony	Zakazy
	<ul style="list-style-type: none"> <li>organizacji imprez rekreacyjno-sportowych bez zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.</li> </ul>
<p><b>Oddziaływanie planowanych inwestycji:</b> Rezerваты położone są na terenach leśnych, w zwartych kompleksach, w ich centrach. W związku z powyższym, żadne prace inwestycyjne nie są zaplanowane i nie będą wykonywane na terenach w/w rezerwatów.</p>	
Pomniki przyrody	
<p>Pomniki przyrody podlegają ochronie prawnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru</li> <li>wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych</li> <li>uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby</li> <li>dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej</li> <li>likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych</li> <li>wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych</li> <li>zmiany sposobu użytkowania ziemi</li> <li>wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu</li> <li>umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką</li> <li>zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych</li> <li>umieszczania tablic reklamowych</li> </ul>
<p><b>Oddziaływanie inwestycji:</b> W wyniku przeprowadzenia prac inwestycyjnych na terenie gminy istniejące pomniki przyrody nie będą narażone na łamanie zakazów wprowadzonych w celu ich ochrony. Inwestycyjne prowadzone będą poza obszarem lokalizacji pomników przyrody.</p>	
Użytki ekologiczne	
<p>Użytki ekologiczne podlegają ochronie prawnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru</li> <li>wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych</li> <li>uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby</li> <li>dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej</li> <li>likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów</li> </ul>

Cele ochrony	Zakazy
	<p>wodno-błotnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych</li> <li>• zmiany sposobu użytkowania ziemi</li> <li>• wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu</li> <li>• umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką</li> <li>• zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych</li> <li>• umieszczania tablic reklamowych</li> </ul>
<p><b>Oddziaływanie inwestycji:</b> Użytki ekologiczne znajduje się na terenach niezagospodarowanych, często trudnodostępnych, gdzie nie planuje się przeprowadzania inwestycji. Ze względu na charakter obszarów ewentualne inwestycje byłyby trudne bądź niemożliwe do przeprowadzenia</p>	



## **Oddziaływanie inwestycji na obszar Natura 2000**

Na terenie gminy Wolbórz znajduje się obszar Natura 2000: Lubiaszów w Puszczy Pilickiej PLH100026.

Celem utworzenia europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie różnorodności biologicznej krajów Unii Europejskiej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny na jej terytorium. Na obszarach takich zabrania się podejmowania działań mogących:

- w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000,
- pogorszyć integralność Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Na obszarach NATURA 2000, nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie zagrażają one zachowaniu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin i zwierząt, ani nie wpływają w sposób istotny negatywnie na gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Większość działań inwestycyjnych będzie prowadzona na terenach zurbanizowanych, już przekształconych. Na terenach leśnych, łąkowych itp. inwestycje będą ograniczone do wąskiego pasa prowadzenie inwestycji, aby znacząco nie naruszać siedlisk.

Nie ma podstaw przypuszczać, aby przedsięwzięcia mogły spowodować utratę bądź fragmentację siedlisk przyrodniczych i miejsc bytowania, żerowania i lęgu gatunków ptaków, dla których ochrony wyznaczono obszary Natura 2000 na terenie gminy Wolbórz.

Większość działań zaproponowanych w POŚ będzie miało wymierny efekt ekologiczny, będzie pozytywnie wpływać na jakość środowiska w perspektywie długoterminowej.

**Oddziaływanie inwestycji na Obszary Natura 2000 na terenie gminy Wolbórz**

Nazwa	Zadania wykonywane na obszarze	Cele ochrony	Przedmiot ochrony	Integralność obszarów	Spójność Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000
<p><b>Lubiaszów w Puszczy Pilickiej</b></p>	<p>Obszar obejmuje niewielki fragment gminy – są to tereny leśne, gdzie nie przewiduje się lokalizacji inwestycji.</p>	<p>Realizacja projektu dokumentu nie naruszy celów ochrony obszaru Natura 2000</p>	<p>Żadna z inwestycji nie powinna naruszyć siedlisk wyznaczonych na obszarze. Przedsięwzięcia nie będą powodować utraty, bądź fragmentacji siedlisk przyrodniczych oraz miejsc bytowania, żerowania i lęgu gatunków fauny. Planowane przedsięwzięcia nie będą zaburzać równowagi, rozmieszczenia gatunków, które są wskaźnikami właściwego stanu ochrony oraz zaburzać czynników sprzyjających utrzymania właściwego stanu ochrony obszaru. Kwestie oddziaływań na siedliska, w przypadku wykonywania inwestycji, należy rozpatrywać każdorazowo indywidualnie i przyjmować rozwiązania chroniące je przed negatywnym oddziaływaniem. W przypadku stwierdzenia występowania chronionych siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, może być wymagane uzyskanie przez Inwestora zezwoleń na odstąpienie od zakazów wydawanych w trybie art. 56 ustawy o ochronie przyrody.</p>	<p>Planowane inwestycje nie naruszą integralności obszaru Natura 2000 Lubiaszów w Puszczy Pilickiej - nie przewiduje się naruszenia struktur i procesów ekologicznych, które są warunkiem do trwałego i prawidłowego funkcjonowania siedlisk przyrodniczych.</p>	<p>Spójność pomiędzy obszarami Natura 2000 - tworzącymi korytarze ekologiczne - nie zostanie naruszona poprzez realizację zadań na obszarze gminy.</p>

### Oddziaływanie planowanych inwestycji na elementy przyrody

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
<p><b>ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów</b></p>	<p>W zakresie ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów obowiązują następujące akty prawne:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016, poz. 2183),</li> <li>• Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014, poz. 1409),</li> <li>• Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014, poz. 1408).</li> </ul> <p>Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie trwałego zachowania gatunków roślin, zwierząt występujących w przyrodzie w stanie dzikim oraz gatunków grzybów. Ochroną gatunkową objęte są gatunki rzadkie, zagrożone wyginięciem w wyniku zmian zachodzących w środowisku determinowanych działalnością człowieka, odgrywających istotną rolę w funkcjonowaniu ekosystemów.</p> <p>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt zabrania: umyślnego zabijania, umyślnego okaleczania lub chwytania, umyślnego niszczenia ich jaj i form rozwojowych, transportu, chowu, zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków, niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania, niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień, umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień, zdobywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków, wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca, umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego. Rozporządzenie wprowadza też szczegółowe odstępstwa od zakazów.</p> <p>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin określa gatunki roślin objętych ochroną ścisłą (z wyszczególnieniem gatunków) wymagających ochrony czynnej, gatunki roślin objęte ochroną częściową, gatunki roślin objęte ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane oraz sposoby ich pozyskiwania a także gatunki roślin wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi lub stanowisk oraz wielkość tych stref. W stosunku do dziko występujących roślin należących do gatunków objętych ochroną ścisłą lub częściową, wprowadza się zakazy: umyślnego niszczenia, umyślnego zrywania lub uszkodzania, niszczenia ich siedlisk, pozyskiwania lub</p>	<p>Zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji inwestycji będą podejmowane działania, których skutkiem byłoby naruszenie katalogu w/w czynności zabronionych w odniesieniu do podlegających ochronie zarówno całkowitej jak i częściowej gatunków dziko występujących chronionych roślin, zwierząt i grzybów.</p>

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
	<p>zbioru, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków, zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków, wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca, umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.</p> <p>W stosunku do dziko występujących roślin należących do gatunków, o których mowa w lp. 301 w załączniku nr 2 do rozporządzenia, wprowadza się następujące zakazy: przetrzymywania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub transportu okazów gatunków. Rozporządzenie wprowadza też szczegółowe odstępstwa od zakazów.</p> <p>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów określa gatunki dziko występujących grzybów objętych ochroną ścisłą, ochroną częściową, ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane oraz sposoby ich pozyskiwania a także gatunki dziko występujących grzybów wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi lub stanowisk oraz wielkość tych stref. W stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną ścisłą lub częściową, wprowadza się zakazy: umyślnego niszczenia, umyślnego zrywania lub uszkodzenia, niszczenia ich siedlisk, pozyskiwania lub zbioru, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków, zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków, wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca, umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.</p> <p>W stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną częściową obowiązują następujące zakazy: umyślnego niszczenia, umyślnego zrywania lub uszkodzenia, niszczenia ich siedlisk, pozyskiwania lub zbioru, umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym, umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.</p> <p>W stosunku do innych niż dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową wprowadza się zakaz umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego. Rozporządzenie wprowadza też szczegółowe odstępstwa od zakazów.</p>	
<p><b>drożność korytarzy ekologicznych i zadrzewień</b></p>	<p>Przez teren gminy przebiega główny korytarz ekologiczny: Dolina Dolnej Pilicy GKPdC-7 oraz mniejsze korytarze lokalne występujące m.in. w rejonie rzek i cieków powierzchniowych.</p>	<p>Nie przewiduje się działań, które mogłyby naruszyć drożność i funkcjonowanie ekologicznych korytarzy lądowych i wodnych. W ramach przebudowy istniejącej infrastruktury technicznej, np. dróg w razie konieczności</p>

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
		przewiduje się m.in. budowę przejść dla zwierząt, budowę przepustów wodnych. Działania te będą ukierunkowane na zniesienie lub ograniczenie barier dla przemieszczania się zwierząt.
<b>ekosystemy wodno-błotne, łąki i torfowiska</b>	<p>Obszary wodno-błotne stanowią, wraz z obszarami leśnymi, podstawowe układy przyrodnicze, które spełniają funkcje, min.: hamują odpływ wód podziemnych do rzek, retencjonują wody podziemne i powierzchniowe, oczyszczają wody, akumulują ograniczony węgiel i azot, podtrzymują i wzbogacają różnorodność form życia.</p> <p>W „Strategii rozwoju obszarów wodno-błotnych w Polsce” określono cele nadrzędne dla takich obszarów:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapewnienia ciągłości istnienia i naturalnego charakteru środowisk zachowanych dotychczas obszarów wodno-błotnych oraz pełniących przez nie funkcji ekologicznych,</li> <li>• zatrzymania procesu degradacji i zanikania środowisk wodno-błotnych,</li> <li>• restytucji przyrodniczej obszarów zdegradowanych.</li> </ul> <p>Ochrona ta powinna być realizowana w odniesieniu do całych ekosystemów, jak i pojedynczych elementów składających się na różnorodność biologiczną: biotopów wodno-błotnych, zbiorowisk roślinnych, a także cennych gatunków fauny i flory.</p>	<p>Żadne z zadań infrastruktury liniowej, zadań w budynkach, nie będzie realizowane na obszarach wodno-błotnych oraz na terenach łąkowych. Nie przewiduje się aby te działania mogły pogarszać stan środowiska w obszarach wodno-błotnych oraz na terenach podmokłych.</p>
<b>krajobraz</b>	<p>O rodzaju oddziaływań inwestycji na krajobraz decyduje przede wszystkim ich rozmieszczenie i ciągłość w przestrzeni (charakter liniowy), a także parametry dotyczące wysokości, kubatury czy też materiału konstrukcyjnego. Nowe elementy w krajobrazie mogą przecinać istniejące układy przyrodnicze, przestrzenne i wpływać na zespoły krajobrazowe. Jednakże postrzeganie nowych obiektów w krajobrazie jest odczuciem subiektywnym i w wielu przypadkach zależy od nastawienia wobec nowych, potencjalnych dominant w krajobrazie.</p>	<p>Większość inwestycji zawartych w projekcie dokumentu nie będzie ingerowało znacząco w krajobraz. Inwestycje wykonane na terenach zurbanizowanych będą miały pozytywny wpływ na krajobraz, ponieważ w wyniku ich przeprowadzania zostaną odpowiednio zagospodarowane oraz dostosowane do pełnienia nowych funkcji tereny zaniedbane oraz tereny, gdzie infrastruktura techniczna będzie zmodernizowana i służąca poprawie środowiska.</p> <p>Lokalizacja inwestycji bezwzględnie powinna być przeprowadzona w zgodzie do zapisów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz do istniejących miejscowych planów zagospodarowania, w związku z czym nie powinny naruszać wartości ładu przestrzennego.</p>
<b>wody powierzchniowe</b>	<p>Cele środowiskowe i zasady ochrony wód określa ustawa „Prawo wodne” z dnia 20.07.2017 (t.j. Dz. U. z 2021, poz. 624 ze zm.). Wody jako integralna część</p>	<p>Inwestycje zawarte w projekcie "Programu..." nie będą powodować negatywnych skutków i oddziaływań na wody</p>

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
<p><b>i podziemne (w tym: GZWP Nr 401 Niecka Łódzka) oraz odprowadzenie i oczyszczanie ścieków (w tym wód deszczowych)</b></p>	<p>środowiska oraz siedliska dla zwierząt i roślin podlegają ochronie. Celem ich ochrony jest utrzymanie oraz poprawa ich jakości oraz biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na terenach podmokłych. Cele powinny być osiągnięte poprzez podejmowanie działań zawartych w programie wodno-środowiskowym kraju. Działania te w szczególności powinny polegać na stopniowej redukcji i w konsekwencji eliminacji zanieczyszczeń szkodliwych dla środowiska wodnego. W obu przypadkach wskazano na konieczność utrzymania co najmniej dobrego stanu chemicznego wód. W „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”, na podstawie art. 4 RDW (dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna) oraz w „MasterPlanie dla obszaru dorzecza Wisły” określone zostały cele środowiskowe dla wód powierzchniowych, obszarów chronionych oraz wód podziemnych. Zgodnie z zapisami w/w dokumentu, dla naturalnych części wód celem środowiskowym będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, natomiast dla silnie zmienionych oraz sztucznych części wód - co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Dla wód podziemnych określono następujące główne cele środowiskowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych</li> <li>• zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych</li> <li>• zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych</li> <li>• wdrożenie działań niezbędnych do odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.</li> </ul> <p>W każdej strefie ochrony wód obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia określone odrębnie dla każdego ujęcia. Znajdują się one w pozwoleniach wodnoprawnych wydanych przez uprawnione urzędy. Dla ujęć wód podziemnych określona jest strefa ochrony bezpośredniej. Nakazy w strefie bezpośredniej dotyczą m.in.: konieczności ogrodzenia strefy w ustanowionych granicach, zagospodarowania strefy zgodnie z projektem i utrzymywania na nim bezwzględnej czystości, zapewnienia odprowadzenia wód opadowych tak, aby nie przedostały się do obudowy studni.</p> <p>W strefach bezpośredniej ochronnych ujęcia wody wprowadza się następujące zakazy m.in.: budownictwa nie związanego ściśle z pracą wodociągu, zajmowania terenu na inne cele poza ujmowaniem wody, zamieszkiwania ludzi, wprowadzania i pobytu zwierząt, rolniczego i ogrodniczego wykorzystywania terenu, lokalizacji zbiorników i rurociągów do</p>	<p>podziemne i powierzchniowe. Działania dotyczące rozbudowy sieci wodociągowej, kanalizacyjnej są inwestycjami proekologicznymi i nie przyniosą negatywnych skutków.</p> <p>W odniesieniu do art.81 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz zapisów „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” i „MasterPlanu” dla obszaru dorzecza Wisły” należy stwierdzić, że większość planowanych inwestycji nie będzie wywierać negatywnego wpływu na jakość wód powierzchniowych i podziemnych.</p> <p>Na terenie gminy Wolbórz znajduje się GZWP Nr 401 Niecka Łódzka. Zbiornik ten posiada strefę ochronną ponieważ wody podziemne nie są równomiernie chronione przed zanieczyszczeniami. Głównym celem ochrony wód podziemnych jest zahamowanie procesów ich zanieczyszczenia, a w miarę możliwości przywrócenie i zachowanie ich naturalnej jakości dla obecnych i przyszłych użytkowników oraz zachowanie naturalnej funkcji tych wód w ekosystemie. Eksploatacja wód podziemnych na terenie opracowania prowadzona jest studniami wierconymi. W każdej strefie ochrony wód obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia określone odrębnie dla każdego ujęcia., które znajdują się w pozwoleniach wodnoprawnych wydanych przez uprawnione urzędy. Strefy te dzieli się na teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej. W ramach strefy pośredniej wyróżnia się część wewnętrzną przylegającą do terenu ochrony bezpośredniej oraz część zewnętrzną. Nakazy w strefie bezpośredniej dotyczą m.in.: konieczności ogrodzenia strefy w ustanowionych granicach, zagospodarowania strefy zgodnie z projektem i utrzymywania na nim bezwzględnej czystości, zapewnienia odprowadzenia wód opadowych tak, aby nie przedostały</p>

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
	<p>magazynowania lub transportu produktów ropopochodnych, olejów, materiałów łatwopalnych itp., wjazdów pojazdów poza niezbędnymi do usuwania awarii lub wykonywania remontów urządzeń służących do poboru wody.</p>	<p>się do obudowy studni.                      W strefach ochronnych ujęcia wody wprowadza się następujące zakazy w strefie bezpośredniej m.in.: budownictwa nie związanego ściśle z pracą wodociągu, zajmowania terenu na inne cele poza ujmowaniem wody, zamieszkiwania ludzi, wprowadzania i pobytu zwierząt, rolniczego i ogrodniczego wykorzystywania terenu, lokalizacji zbiorników i rurociągów do magazynowania lub transportu produktów ropopochodnych, olejów, materiałów łatwopalnych itp., wjazdów pojazdów poza niezbędnymi do usuwania awarii lub wykonywania remontów urządzeń służących do poboru wody. W strefie pośredniej ujęcia wody zakazuje się: budowy nowych ujęć wód podziemnych dla zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę i dla działalności gospodarczej, lokalizowania inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska, lokalizowania wysypisk i wylewisk odpadów komunalnych i przemysłowych, przechowywania i składowania odpadów promieniotwórczych, wprowadzania ścieków do wód powierzchniowych i do ziemi. Ponadto: lokalizowania zakładów przemysłowych i ferm chowu zwierząt, budowy nowych zabudowań gospodarczych i mieszkalnych, budowy magazynów nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin, zakładania gospodarstw ogrodniczych i sadowniczych o intensywnej uprawie owoców i warzyw, wydobywania kopalin.                      Zadania zawarte w projekcie dokumentu nie naruszają zapisów co do stref ochronnych ujęć wody i GZWP.</p>
<p>na emisję zanieczyszczeń do powietrza</p>	<p>W sprawie emisji zanieczyszczeń do powietrza za obowiązujące przyjmuje się Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2021, poz. 845).</p>	<p>Wymiana nieekologicznych źródeł ciepła spowoduje znacznie mniejszą emisję zanieczyszczeń do atmosfery, co przyczyni się do poprawy stanu środowiska, atmosfery, ograniczenie zjawiska „niskiej emisji”.                      Przeprowadzanie inwestycji ma zdecydowanie krótkotrwały wpływ na ludzi na etapie realizacji, a efekty</p>

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
		działań w fazie eksploatacji będą znacząco pozytywne i odczuwalne w perspektywie długoterminowej. Realizacja zadań ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko.
<b>oddziaływania pól elektromagnetycznych na tereny zabudowy mieszkaniowej oraz miejsca dostępne dla ludności</b>	<p>Zasady ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.</p> <p>Ochrona przed niekorzystnym działaniem pola elektromagnetycznego polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska naturalnego poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• utrzymanie poziomów elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego poniżej dopuszczalnego lub co najwyżej na poziomie dopuszczalnym,</li> <li>• zmniejszenie poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.</li> </ul>	W projekcie "Programu..." nie przewiduje się realizacji inwestycji, które byłyby potencjalnymi emitorami pól elektromagnetycznych i które miałyby znaczący wpływ na tereny zabudowy mieszkaniowej oraz miejsca dostępne dla ludności. Działające na terenie gminy stacje elektroenergetyczne są obiektami ogrodzonymi, gdzie nie występują przekroczenia dopuszczalnych norm promieniowania elektromagnetycznego. Pola elektromagnetyczne emitowane przez urządzenia zamykają się w granicach obiektu i nie wpływają niekorzystnie na otoczenie. Nie przewiduje się lokalizacji urządzeń, które miałyby większy wpływ na promieniowanie elektromagnetyczne dla mieszkańców niż obecnie istniejące.
<b>gospodarkę odpadami</b>	Potencjalnym zagrożeniem dla środowiska są odpady niebezpieczne występujące w strumieniu odpadów komunalnych, które dziś w większości trafiają na składowisko odpadów. Odpady takie zbierane są selektywnie poprzez: Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, sklepy RTV i AGD, pojemniki w instytucjach na konkretne rodzaje odpadów, apteki, stacje demontażu pojazdów, itp. Prowadzenie stałej edukacji i informacji dotyczącej konieczności selektywnego zbierania tych odpadów, ze wskazaniem miejsc ich składowania, a także pokazującej szkodliwość ich oddziaływania na zdrowie i środowisko w przypadku niewłaściwego postępowania, powinno w rezultacie przyczynić się do znaczącej poprawy stanu środowiska w gminie.	W ramach projektu "Programu..." przewiduje się realizację racjonalnej gospodarki odpadami, w tym: prowadzenie selektywnej zbiórki według zasady "zaśmiecający płaci", odzysk surowców, odbiór odpadów niebezpiecznych. Racjonalna gospodarka oraz prowadzenie selektywnej zbiórki i odzysk surowców, stanie się przyczyną poprawy jakości środowiska, a szczególnie powierzchni ziemi. Istotnym zadaniem gminy jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest. W przypadku braku realizacji w/w zadań może nastąpić sytuacja składowania tego rodzaju odpadów w miejscach na ten cel nie przeznaczonych – zanieczyszczenie środowiska oraz zagrożenie dla zdrowia ludzi poprzez niewłaściwe usuwanie azbestu.
<b>klimat</b>	-	Projekt dokumentu nie przewiduje inwestycji, która miałaby znaczący wpływ na zmianę klimatu i jej otoczenia.



Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
<p><b>poziom hałas</b></p>	<p>Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020. poz. 1219 ze zm.) oraz ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085), regulują przepisy dotyczące klimatu akustycznego. Przepisy tych ustaw są wyrazem nowej, spójnej z ustawodawstwem Unii Europejskiej, polityki w zakresie ochrony środowiska.</p> <p>W odniesieniu do zagadnień akustycznych, wspomniane akty prawne dostosowują przepisy polskie do regulacji UE, w szczególności znajdującej podstawę prawną w regulacjach zawartych w Dyrektywie w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku (2002/49/EC).</p> <p>Ocena stanu środowiska w wyniku emisji hałasu dokonywana jest przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku wyrażonego w dB. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku z dnia 14 czerwca 2007r. (tj. Dz. U. 2014, poz. 112) określa: dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami <math>L_{AeqD}</math> i <math>L_{AeqN}</math>, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby. Normy określone dla terenów zabudowy zagrodowej (w odniesieniu do jednej doby) wynoszą: <math>L_{AeqD} = 65</math> dB w porze dziennej, <math>L_{AeqN} = 55</math> dB w porze nocnej.</p> <p>Urządzenia stosowane podczas prac budowlanych powinny spełniać wymogi określone w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. z 2007 r. Nr 105, poz. 718).</p>	<p>Najbardziej uciążliwe dla otoczenia, wśród inwestycji przewidzianych w "Programie...", będą prace związane z przebudową ulic. Roboty drogowe o dużej koncentracji sprzętu budowlanego powodują istotne pogorszenie klimatu akustycznego w otoczeniu miejsca ich realizacji nawet do: 25 m - 83,4 dB(A), 50 m - 73,7 dB(A), 100 m - 58,3 dB(A), 200 m - 48,9 dB(A). Do szczególnie hałaśliwych robót należy zaliczyć: frezowanie nawierzchni, wykonywanie stabilizacji gruntu spoiwami hydraulicznymi oraz układanie warstw nawierzchni (w szczególności ich zagęszczanie). Hałas oraz drgania będą emitowane głównie przez maszyny spalinowe (koparki, ładowarki, spychacze), urządzenia budowlane (wiertarki, młoty, urządzenia pomocnicze, takie jak sprężarki, kompresory) i środki transportu. Maszyny budowlane i środki transportu stanowią źródła hałasu o mocy akustycznej w granicach 95-102 dB. Z tego względu prace budowlane powinny być wykonywane jedynie w porze dziennej. W miarę możliwości należy używać sprzęt i urządzenia w osłonach dźwiękoszczelnych oraz stosować odpowiedni sprzęt i środki transportu, ważna jest tutaj zarówno jakość sprzętu, jego prawidłowa eksploatacja i konserwacja, jak i dodatkowe wyposażenie w urządzenia zmniejszające niekorzystne oddziaływanie na środowisko. Dla sprzętu nowego obowiązują obecnie wymagania odnośnie emisji hałasu do środowiska. Inwestycja drogowa - nawet po jej zakończeniu - będzie nadal oddziaływała na klimat akustyczny okolicy. Hałas drogowy, w przypadku przebudowy drogi, może być mniejszy, niż przed przebudową, ze względu na poprawę stanu technicznego, płynności ruchu itp.</p> <p>Stosowanie powyższych zaleceń pozwoli na ograniczenie emisji hałasu i zminimalizuje negatywny wpływ na klimat akustyczny otoczenia podczas budowy. Na zwiększony poziom hałasu będą narażeni mieszkańcy posesji</p>

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
		sąsiadujących z rejonem prowadzonych prac oraz osoby przebywające tymczasowo w pobliżu. Hałas związany z prowadzonymi pracami budowlanymi będzie występować okresowo. Uciążliwości związane z budową będą miały charakter tymczasowy i ustąpią w momencie ukończenia prac budowlanych.
<b>ryzyko wystąpienia poważnych awarii</b>	Przez pojęcie poważnych awarii rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję powstałą w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania, lub transportu w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. W celu przeciwdziałania poważnym awariom organy Inspekcji Ochrony Środowiska: prowadzą kontrole podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii, prowadzą szkolenia dla organów administracji oraz podmiotów w/w, badają przyczyny powstawania oraz sposoby likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska, prowadzą rejestr zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku, w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska, prowadzą rejestr poważnych awarii.	Zadania w ramach projektu dokumentu zmierzają do poprawy stanu infrastruktury technicznej, żeby zmniejszyć ryzyko awarii i niekorzystnych skutków dla środowiska, np. wycieku substancji ropopochodnych lub niebezpiecznych na drogach, zmniejszenia ryzyka awarii instalacji technicznej.
<b>obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadających znaczenie dla dziedzictwa kulturowego</b>		Planowane inwestycje nie wpłyną negatywnie na obiekty ważne dla dziedzictwa kulturowego występujące na terenie gminy

## **8. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030”**

Prawidłowo realizowany rozwój przestrzenny gminy powinien uwzględniać ochronę środowiska naturalnego oraz eliminować wszystkie zagrożenia mogące zakłócić jego funkcjonowanie.

Część obiektów i form zagospodarowania przestrzeni, w stosunku do których przewidziano zadania inwestycyjne, zapisane w projekcie "Strategii..." (np. inwestycje z zakresu przebudowy dróg itp.) już istnieje. Obecny dokument uwzględnia głównie zmiany dotyczące podniesienia atrakcyjności terenów gminnych oraz aktywizacji obszarów wiejskich, zarówno w aspekcie gospodarczym, społecznym, jak i środowiskowym.

Poniżej przedstawiono potencjalne zmiany stanu środowiska, jakie mogłyby mieć miejsce w przypadku braku realizacji ustaleń projektu "Strategii...":

- pogorszenie jakości powietrza
- wzrost niekorzystnego oddziaływania hałasu na ludzi
- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków
- zmniejszanie się zasobów wodnych
- postępująca degradacja gleb
- postępująca degradacja zasobów przyrodniczych oraz walorów kulturowych
- wzrost zużycia surowców i wody
- niewłaściwą gospodarkę odpadami komunalnymi, przemysłowymi i niebezpiecznymi
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Należy zatem przyjąć, że ewentualne negatywne skutki dla środowiska będą większe przy braku realizacji zamierzeń omawianego dokumentu.

## **9. Propozycje rozwiązań alternatywnych służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz**

Działania łagodzące to środki zmierzające do zmniejszenia lub nawet eliminacji negatywnego oddziaływania na element środowiska społecznego lub przyrodniczego.

Działania kompensujące to działania najczęściej niezależne od przedsięwzięcia inwestycyjnego, których celem jest kompensacja znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko, jakie jest spowodowane realizacją tego przedsięwzięcia.

Projekt "Strategii..." nie jest konkretnym opracowaniem określającym szczegółowo planowane działania na terenie gminy. Jak wykazano w powyższych rozdziałach większość zaproponowanych do realizacji przedsięwzięć ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto dokument przedstawia ogólne propozycje inwestycji i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależą będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Ze względu na charakter i skalę planowanych zadań ujętych w „Strategii ...” nie przewiduje się wystąpienia zagrożeń dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i życia ludzi. Teren, na którym prowadzone będą działania inwestycyjne nie wykracza poza granice administracyjne gminy Wolbórz.

### Proponowane środki i zalecenia minimalizacji niekorzystnych oddziaływań na środowisko

Element środowiska przyrodniczego	Środki/zalecenia minimalizacji niekorzystnych oddziaływań
Zdrowie ludzi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Oznakowanie obszarów, gdzie prowadzone będą prace budowlane w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac,</li> <li>• Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP,</li> <li>• Ograniczanie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum w celu zmniejszenia emisji spalin oraz hałasu,</li> <li>• Stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych</li> </ul>
Świat zwierząt	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wykonywanie inwentaryzacji budynków przed przystąpieniem do prac budowlanych pod kątem występowania gniazd ptaków oraz nietoperzy,</li> <li>• Prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków oraz rozrodu nietoperzy czy innych gatunków ważnych ze względów przyrodniczych, których występowanie stwierdzono,</li> <li>• W sytuacji braku możliwości prowadzenia prac w okresie pozalęgowym odpowiednio wcześniej należy zabezpieczyć budynki przed możliwością zakładania w nich lęgowisk,</li> <li>• Prowadzenie prac budowlanych i modernizacyjnych w możliwie najkrótszym czasie</li> </ul>
Świat roślin	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wprowadzanie nowych obszarów zieleni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz nawiązującej do otoczenia,</li> <li>• Zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót budowlanych, z poszanowaniem wymagań ochrony środowiska,</li> <li>• Prowadzenie ręcznych wykopów w sąsiedztwie systemów korzeniowych w czasie wykonywania prac budowlanych,</li> <li>• Zabezpieczenie pni drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego (np. włókniny i obudowy drewniane),</li> <li>• Maksymalnie ograniczać rozmiary planów budowy</li> </ul>
Wody powierzchniowe i podziemne	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Zabezpieczenie placów budowy (skład materiałów, odpadów) w sposób zapobiegający kontaktowi z wodami opadowymi i gruntowymi,</li> <li>• Zbieranie w sposób selektywny powstających odpadów i gromadzenie ich czasowo do momentu wywozu na składowisko odpadów lub innego zagospodarowania,</li> <li>• Kontrola szczelności instalacji paliwowych pojazdów i maszyn wykorzystywanych w czasie prac budowlanych celem zapobieżenia możliwości miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi,</li> <li>• Zapewnienie zaplecza socjalnego oraz przenośnych toalet dla pracowników budowy oraz regularne opróżnianie toalet z wykorzystaniem samochodów asenizacyjnych wyposażonych w odpowiedni sprzęt,</li> <li>• Zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych</li> </ul>

Element środowiska przyrodniczego	Środki/zalecenia minimalizacji niekorzystnych oddziaływań
Jakość powietrza	<ul style="list-style-type: none"> <li>Zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót w szczególności poprzez: systematycznie sprzątanie placów budowy, zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn budowlanych</li> </ul>
Powierzchnia ziemi	<ul style="list-style-type: none"> <li>Przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez inwestycje przekształceń środowiska zależec będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań</li> <li>Przed rozpoczęciem prac ziemnych należy zebrać warstwę gleby (humus), a po zakończeniu prac rozplantować na powierzchni terenu,</li> <li>Przestrzeganie prawidłowej gospodarki odpadami</li> </ul>
Krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> <li>Zintegrowanie nowych przedsięwzięć inwestycyjnych z istniejącą rzeźbą terenu</li> <li>Nie wprowadzenia elementów dysharmonizujących w chronionym krajobrazie</li> </ul>
Klimat	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ograniczanie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum celem ograniczenia emisji spalin,</li> <li>Stosowanie nowoczesnego i sprawnego technicznie sprzętu,</li> <li>Stosować urządzenia o niskich parametrach emisji zanieczyszczeń</li> </ul>
Zabytki i dobra materialne	<ul style="list-style-type: none"> <li>W wyniku realizacji przedsięwzięć nastąpi rozwój i odnowienie infrastruktury technicznej,</li> <li>W wyniku realizacji inwestycji wzrośnie atrakcyjność gminy dla przyszłych inwestorów oraz zwiększy się standard życia lokalnej społeczności</li> </ul>

W stosunku do konkretnych inwestycji należy przewidzieć odrębne działania zapobiegające naruszeniom zasobów środowiskowych:

- realizacja zadań rozbudowy infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej - opracowanie koncepcji budowy zgodnej z warunkami ukształtowania terenu i rzeczywistymi potrzebami długoterminowymi, odpowiednie zabezpieczenie terenu prac ziemnych, właściwe postępowanie ze sprzętem, powstałymi odpadami, przestrzeganie dziennej pory prowadzenia prac, odtworzenie szaty roślinnej naruszonej w czasie budowy, uprzątniecie terenu
- realizacja zadań przebudowy dróg - dopasowanie technologii, zabezpieczenie spływu z nawierzchni jezdni, odpowiednie zabezpieczenie terenu prac ziemnych, odpowiednie zabezpieczenie krzyżujących się instalacji, właściwe postępowanie ze sprzętem, powstałymi odpadami, przestrzeganie dziennej pory prowadzenia prac, odtworzenie szaty roślinnej naruszonej w czasie budowy, ewentualna budowa przejść dla zwierząt, uprzątniecie terenu
- realizacja zadania usuwania azbestu (stosowanie się do przepisów BHP oraz przepisów związanych z właściwą rozbiórką, składowaniem i wywozem materiałów zawierających azbest, wykonywania zadania przez wyspecjalizowane podmioty).

Prace budowlane powinny zostać wykonane: pod nadzorem archeologicznym i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (jeśli inwestycja dotyczy budynku zabytkowego lub znajduje się w rejonie zainteresowania archeologicznego), w uzgodnieniu z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska i Inspektorem Sanitarnym.

## **10. Odporność ustaleń projektowanego dokumentu na zmiany klimatu ze szczególnym uwzględnieniem klęsk żywiołowych oraz analiza oddziaływania zmieniających się warunków klimatycznych i środowiskowych**

W ostatnich latach zmiany klimatu nasilają się i nie można ich całkowicie powstrzymać. Zmiany średnich warunków klimatycznych na świecie będą w dalszym ciągu postępować, zaś ekstremalne zjawiska pogodowe mogą się nasilać. Zjawiska te mogą obejmować coraz to nowe obszary, które dotychczas nie zostały uznane za obszary narażone na występowanie tego typu zdarzeń. Obserwowany od ostatniej dekady XX w. wzrost temperatury globalnej sprzyja wzrostowi intensywności i częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych, tj. tornada, grad, błyskawice, fale upałów, ulewy i burze. Według zestawienia Europejskiej Agencji Środowiska skutków zdarzeń katastrofalnych dotyczących Europy pod koniec XX w. ze względu na częstotliwość występowania, wartość strat materialnych i liczbę ofiar śmiertelnych dominowały upały, powodzie i burze, w tym deszcze nawalne (wg „Poradnika przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe, oprac. Ministerstwo Środowiska Departament Zrównoważonego Rozwoju, Warszawa, 2015 r.). Zjawiska te stanowią największe zagrożenie dla życia i zdrowia mieszkańców Europy. Obszar Gminy Wolbórz nie należy do obszarów szczególnie wrażliwych na skutki zmian klimatu, w tym na częstsze występowanie powodzi i suszy. Przepływające przez gminę rzek Wolbórka i Moszczanka wraz z dopływami sprzyjają ograniczeniu oddziaływania susz. Realizacja planowanych inwestycji w niekorzystnych warunkach klimatycznych może wpłynąć na ich powodzenie i dalsze funkcjonowanie. Obecnie zmiany klimatu charakteryzują się: wzrastającą średnią temperatury i zmniejszaniem liczby chłodnych dni, zmniejszaniem się okresu zalegania pokrywy śnieżnej na gruncie, zwiększaniem ilości opadów. Klimat wywiera wpływ na wszystkie rodzaje budownictwa i może mieć znaczenie w przypadku doboru lokalizacji obiektów, ich posadowienia, konstrukcji nośnej, termoizolacyjności, instalacji zewnętrznych oraz wykonawstwa. Warunki klimatyczne gminy Wolbórz są typowe dla Polski Środkowej, pośrednie pomiędzy strefą oddziaływania wpływów oceanicznych z zachodu i wpływów kontynentalnych ze wschodu. Obszar gminy posiada dogodne warunki topoklimatyczne do realizacji zabudowy, m.in. ze względu na dogodne warunki solarne, które ograniczają częstość występowania mgieł i zwiększonej wilgotności. Obszary objęte opracowaniem Strategii, na których dopuszczono możliwość realizacji planowanych inwestycji posiadają dobre walory geotechniczne. Istnieje niewielka możliwość wystąpienia zagrożenia związanego z pożarem, w związku z czym należy również wprowadzić odpowiednie zabezpieczenia w budynkach przed tego rodzaju zjawiskami. Ważne jest, by zabezpieczenia przeciwpożarowe były optymalnie dobrane. Zaleca się m.in. wznoszenie obiektów w możliwie najwyższych klasach odporności pożarowej, właściwą eksploatację urządzeń przeciwpożarowych. Na podstawie przeprowadzonej oceny ustaleń projektu Strategii należy stwierdzić, że realizacja ustaleń dokumentu może pozytywnie wpłynąć na zahamowanie zmian klimatu w skali lokalnej. Nie oznacza to jednak, że działaniami wskazanymi w projekcie Strategii można zahamować proces tych zmian, bo m.in. koncentracja gazów cieplarnianych w atmosferze stale rośnie wobec braku współdziałania w tym zakresie wszystkich krajów.

Szczególne znaczenie mają te ustalenia projektu Strategii, które wpłyną, na ogół pośrednio, na redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Istotne znaczenie w zakresie odporności na zmiany klimatu, mają te ustalenia projektu Strategii, które zabezpieczają obszary przed niekorzystnymi zmianami pogodowymi, tj. susze, powodzie, ulewy. Dostosowanie poszczególnych obiektów budowlanych do wystąpienia klęsk żywiołowych realizowane jest poprzez respektowanie na etapie projektowania i realizacji inwestycji przepisów techniczno-budowlanych oraz norm branżowych.

### ***Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Strategii***

Strategia Rozwoju Gminy Wolbórz jest ukierunkowana na zwiększanie odporności gminy na zmiany klimatu. Można prognozować, że w sytuacji braku podjęcia działań adaptacyjnych zmiany w środowisku będą dotyczyły przede wszystkim warunków życia ludzi. Brak podejmowania działań w odniesieniu do społeczeństwa będzie wpływał przede wszystkim na bezpieczeństwo, zarówno zdrowia jak i majątku obywateli, oraz jakość życia ludności. Zaniechanie działań adaptacyjnych w najbliższych latach wpłynie na zwiększenie negatywnego oddziaływania powodzi na strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy oraz jego mieszkańców. Wdrożenie działań adaptacyjnych przyczyni się do rozwiązania głównych problemów środowiskowych w gminie. W sytuacji odstąpienia od realizacji działań adaptacyjnych można spodziewać się m.in.:

- braku poprawy jakości powietrza w wyniku utrzymywania się emisji ze źródeł komunikacyjnych (niewykorzystane możliwości rozwoju infrastruktury rowerowej, zaniechanie wymiany taboru autobusowego na niskoemisyjny),
- możliwego zwiększenia zagrożeń stratami wynikającymi z lokalnych podtopień i powodzi od strony rzek w wyniku braku realizacji projektów mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego (budowa zbiornika małej retencji w Wolborzu).

## **11. Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030**

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Strategii ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto dokument przedstawia ogólne propozycje przedsięwzięć i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań w ramach Strategii silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy wykonywaniu zaplanowanych inwestycji należy rozważać warianty alternatywne tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać:

- warianty lokalizacji
- warianty konstrukcyjne i technologiczne
- warianty organizacyjne

- wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

Na etapie sporządzania prognozy dysponowano dokumentami strategicznymi opracowanymi dla Gminy Wolbórz, które pozwoliły na sprawdzenie w jaki sposób proponowane w „Strategii ...” rozwiązania dostosowane są do planów inwestycyjnych. Realizacja zadań w zakładanych ramach czasowych będzie w większości przypadków uzależniona od pozyskania środków zewnętrznych (pomocowych).

## **12. Oddziaływania transgraniczne projektu "Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030"**

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku oraz z Ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Gmina Wolbórz nie jest położona w obszarze przygranicznym, a realizacja „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030” nie powoduje żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz...” ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny.

Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu dokumentu nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

## **13. Identyfikacja obszarów, na których prowadzona była działalność mogąca z dużym prawdopodobieństwem powodować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi**

Zgodnie z art. 3 pkt 5a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2020r., poz. 1219 ze zm.) historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi to zanieczyszczenie powierzchni ziemi, które zaistniało przed dniem 30 kwietnia 2007 r. lub wynika z działalności, która została zakończona przed dniem 30 kwietnia 2007 r.; rozumie się przez to także szkodę w środowisku w powierzchni ziemi w rozumieniu art. 6 pkt 11 lit. c ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2019 r. poz. 1862 oraz z 2020 r. poz. 284), która została spowodowana przez emisję lub zdarzenie, od którego upłynęło więcej niż 30 lat.

W gminie Wolbórz terenem, który został umieszczony w wykazie *potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi* jest nieruchomość położona przy ul. Grunwaldzkiej 5 w Wolborzu. Zanieczyszczenie dotyczyło warstwy powierzchniowej gleby we wskaźnikach takich jak chrom, nikiel, miedź, cynk. Odpady powodujące zanieczyszczenie gleby zostały zutylicowane.



Na terenie gminy brak jest terenów wpisanych do rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

#### **14. Identyfikacja istniejących i zamkniętych składowisk odpadów lub ich części oraz terenów, na których gromadzone były odpady, na których występuje zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, ograniczenie możliwości rozprzestrzeniania zanieczyszczeń z terenów innych niż składowiska odpadów, na których gromadzone były odpady**

Na terenie gminy Wolbórz znajduje się 1 zrekultywowane składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Młynary, którego zarządzającym jest gmina Wolbórz. Składowisko zostało zamknięte w 2011 roku. Obecnie prowadzony jest monitoring składowiska.

W gminie brak aktualnie działających składowisk odpadów.

#### **15. Niedostatki i braki materiałów utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu**

W trakcie opracowywania "Prognozy..." utrudnienia dotyczyły braku planów i lokalizacji dla niektórych przedsięwzięć na terenie gminy.

W trakcie prac nad "Strategią..." opierano się na wszelkich dostępnych materiałach dotyczących opracowania diagnozy obecnego stanu środowiska oraz na dokumentach planistycznych gminy i innych podmiotów.

Podczas wdrażania "Strategii..." zakłada się wykorzystanie obecnie znanych i używanych metod, technik, technologii. Dlatego też schematy: oceny, wdrażania, ewaluacji, monitoringu jego wskaźników, i finansowania „Strategii...” zostały nakreślone.

#### **16. Informacje końcowe**

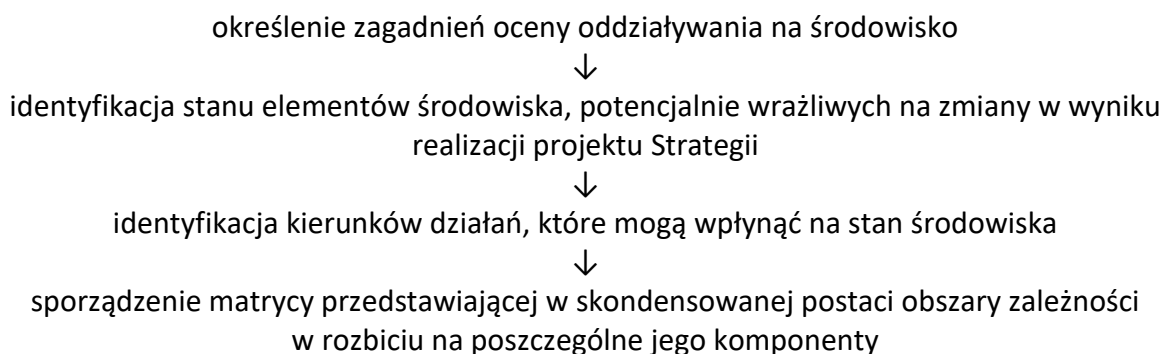
##### **16.1. Metody wykorzystane przy opracowaniu „Prognozy...” i analizie "Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz..."**

Przy opracowywaniu Prognozy oddziaływania na środowisko dla "Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030" posłużono się następującymi metodami:

- aby w pełni ocenić czy poddawany prognozie dokument zawiera elementy zapewniające ochronę środowiska kierujące się zasadą zrównoważonego rozwoju zbadano zgodność "Strategii..." z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla (wspólnotowych, krajowych, wojewódzkich, powiatowych),
- przeprowadzono analizę zgodności dokumentu z innymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi na terenie gminy,
- w bezpośrednim badaniu prognozy oddziaływania na środowisko dokumentu "Strategii..." posłużono się metodą sporządzenia matrycy interakcji: wpływ danej

inwestycji na poszczególne komponenty środowiska naturalnego oznaczono określonym symbolem.

### **Schemat przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko**



Niniejsza "Prognoza oddziaływania na środowisko..." została opracowana na podstawie zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska i ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Przy sporządzaniu niniejszej prognozy wykorzystano również informacje udostępnione przez: GIOŚ w Warszawie, WIOŚ w Łodzi, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Starostwo Powiatowe w Piotrkowie Trybunalskim, Urząd Miejski w Wolborzu, a także posiadaną wiedzę i doświadczenia w zakresie ocen oddziaływania na środowisko przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami.

Analizie poddano aktualny i prognozowany stan ochrony środowiska na terenie gminy oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie.

### **16.2. Metody analizy realizacji skutków "Strategii...."**

Zasadnicze znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji projektu "Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030" posiada organ wykonawczy gminy. Projekt określa zasady oceny i monitorowania efektów jej realizacji (wskaźniki ilościowe i jakościowe), które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku.

Projekt "Strategii..." jest dokumentem planistycznym, którego realizacja zależy od bardzo wielu czynników, nie tylko od możliwości inwestycyjnych gminy, ale też od planów i zasobów osób indywidualnych.

### **16.3. Metody analizy realizacji postanowień projektu Strategii**

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030" określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. W ramach każdego priorytetu zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku. Dla wskaźników określono także źródło pozyskiwania danych do weryfikacji, co znacznie ułatwi ich uzyskanie. Ocena realizacji Strategii na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata.

W ramach prac nad Prognozą dokonano ich oceny i weryfikacji. Zamieszczone w Strategii propozycje wskaźników monitorowania jego realizacji są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany jakie nastąpią w środowisku w wyniku jego realizacji.

## 17. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030”, została opracowana zgodnie z ustawą „Prawo ochrony środowiska” i stanowi element procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania tego dokumentu na środowisko przyrodnicze obszaru gminy.

Zakres merytoryczny prognozy wynika z art. 51 ust. 2 w/w ustawy. Celem „Prognozy...” jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań skutków realizacji „Strategii...” na środowisko i stwierdzenie czy realizacja zawartych w niej założeń sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi. „Prognoza...” ma na celu określenie prawdopodobnych skutków realizacji „Strategii...” na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu. Wpływ ten ma dotyczyć w szczególności: obszarów Natura 2000, bioróżnorodności przyrodniczej, roślin, zwierząt, ludzi, krajobrazu, wód, powierzchni ziemi, powietrza, klimatu, dóbr materialnych i dóbr kultury.

Gmina Wolbórz położona jest w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego, w powiecie piotrkowskim

Skrócona charakterystyka środowiska gminy Wolbórz

- położenie w obrębie dwóch mezoregionów: Równina Piotrkowska oraz Wzgórza Radomszczańskie. Granica mezoregionów przebiega przez południowo-zachodni fragment Gminy. Równina Piotrkowska obejmuje przeważającą część obszaru Gminy, poza jej południowo-zachodnim fragmentem, który należy do Wzgórz Radomszczańskich.
- gleby wykształciły się na podłożu utworów polodowcowych. Niemal na całym terenie gminy przeważają gleby dobre i bardzo dobre. Największą przydatność rolniczą posiadają gleby brunatne wytworzone na glinach (klasa bonitacyjna IIIa). Występują tu również gleby biellicowe i pseudobiellicowe klas IIIb i IVa. We wschodniej części gminy występują gleby najłabsze, klas V i VI. W dolinach rzek występują gleby torfowe oraz mułowo-torfowe, czarne ziemie, mady lekkie i bardzo lekkie, stanowiące trwałe użytki zielone (łąki i pastwiska) o klasach bonitacyjnych od II do VI.
- gmina usytuowana jest na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP Nr 401 – Niecka Łódzka), wymagającego szczególnej ochrony. Jest to zbiornik wód bardzo czystych, nadających się do użytku bez uzdatniania, w utworach kredy dolnej, w ośrodkach szczelinowych i szczelinowo-porowych.
- teren gminy położony jest w obrębie zlewni Pilicy. Południowo-wschodnia część powierzchni gminy znajduje się na obszarze zlewni bezpośredniej Zbiornika Sulejowskiego. Sieć hydrograficzną gminy tworzą rzeki: Wolbórka, Moszczanka Właściwa i Goleszanka oraz Młynówka Moszczanka i Młynówka Wolbórka
- lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 4 273,76 ha, co stanowi 27,5% powierzchni gminy. W lasach na terenie gminy Wolbórz dominują siedliska boru mieszanego i sosnowego. Zwarty kompleks leśny występuje w północnej części gminy, gdzie przeważającym gatunkiem drzew jest sosna.
- indywidualne formy ochrony przyrody funkcjonujące w ramach Wielkoprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych to: obszar Natura 2000 „Lubiaszów w Puszczy Pilickiej” (PLH100026), Sulejowski Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wolbórki, Rezerwat przyrody: Lubiaszów, Dęby w Mszczach oraz Czarny Ług, 15 użytków ekologicznych i pomniki przyrody.

W projekcie "Strategii..." wyznaczono cele strategiczne dla gminy i przyporządkowano im odpowiednie cele operacyjne:

- **Aktywne i wykształcone społeczeństwo**
  - 1.1. Wysoki standard usług społecznych i zdrowotnych
  - 1.2. Wysoka jakość oświaty wizytówką gminy Wolbórz
  - 1.3. Rozwój tożsamości oraz integracja społeczeństwa lokalnego
  - 1.4. Aktywna współpraca oraz wzmocnienie potencjału jednostek pomocniczych i organizacji pozarządowych
- **Rozwój gospodarczy bazujący na lokalnych walorach i zrównoważonym rozwoju**
  - 2.1. Wsparcie przedsiębiorców oraz tworzenia nowych miejsc pracy
  - 2.2. Rozwój efektywnego rolnictwa
  - 2.3. Atrakcyjna oferta inwestycyjna
  - 2.4. Wysoka jakość oferty turystycznej, rekreacyjnej i wypoczynkowej
- **Wysokiej jakości infrastruktura oraz prawidłowa polityka przestrzenna podstawą podnoszenia jakości życia mieszkańców**
  - 3.1. Rozbudowa infrastruktury technicznej
  - 3.2. Zwiększenie dostępności i funkcjonalności infrastruktury komunikacyjnej
  - 3.3. Ochrona środowiska oraz promowanie odnawialnych źródeł energii
  - 3.4. Polityka przestrzenna gminy oparta na zasadzie zrównoważonego rozwoju

Do celów operacyjnych przypisano zadania, które wpływają na poprawę stanu środowiska w następujących obszarach:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza
- Ochrona przed hałasem
- Racjonalna gospodarka wodna
- Gospodarka wodno-ściekowa
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
- Ochrona zasobów przyrodniczych

W "Prognozie..." przeprowadzone analizę stanu aktualnego środowiska naturalnego w gminie oraz analizę zagrożeń dla jego poszczególnych komponentów. Przeanalizowano możliwy wpływ wskazanych do realizacji zadań na następujące elementy: obszary Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta i rośliny, wodę, powietrze, powierzchnie ziemi i gleby, przyrodę i krajobraz. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko (bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych, długoterminowych i stałych i chwilowych) przedstawione zostały w podziale na poszczególne grupy zadań. Ponadto wykazano wpływ inwestycji na:

- poszczególne formy ochrony przyrody,
- chronione gatunki zwierząt, roślin i grzybów,
- na drożność korytarzy ekologicznych i zadrzewień,
- ekosystemy wodno- błotne, łąki i torfowiska,
- krajobraz,
- na wody powierzchniowe i podziemne oraz odprowadzenie i oczyszczanie ścieków (w tym wód deszczowych),

- oddziaływanie pól elektromagnetycznych z urządzeń infrastruktury technicznej w terenach zabudowy mieszkaniowej oraz miejscach dostępnych dla ludności,
- gospodarkę odpadami,
- ryzyko wystąpienia poważnych awarii,
- klimat,
- poziom hałasu,
- zdrowie i życie ludzi.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych założeń "Strategii...". Wykazano, że żadne z proponowanych działań nie ma znaczącego, negatywnego oddziaływania na środowisko. Potencjalne negatywne krótkoterminowe oddziaływania na zasoby środowiska mogą być związane z fazą realizacji inwestycji: rozbudowy infrastruktury technicznej i infrastruktury drogowej. Dla większości przedsięwzięć bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie lokalne i krótkotrwałe. Oddziaływania te mogą być także znacznie ograniczone poprzez wybór odpowiedniej lokalizacji, właściwą realizację oraz użytkowanie inwestycji. Działania podejmowane w ramach „Strategii...” przyniosą dodatnie – pozytywne – skutki dla środowiska w perspektywie długoterminowej. Ponieważ większość proponowanych przedsięwzięć ma pozytywny wpływ na środowisko proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. W przypadku inwestycji, których oddziaływanie na środowisko może być negatywne należy, przed przystąpieniem do realizacji, rozważyć warianty tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie niekorzystnie oddziaływać. Szczegółowa analiza oddziaływań na środowisko poszczególnych inwestycji możliwa będzie na etapie wydawania decyzji środowiskowej i innych niezbędnych uzgodnień.

Szczegółowy wpływ konkretnej inwestycji na środowisko naturalne powinien zostać określony na etapie trwania procedury oddziaływania na środowisko tejże inwestycji. Organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, uwzględniając łącznie wszystkie uwarunkowania przedsięwzięcia może w drodze postanowienia stwierdzić obowiązek przeprowadzenia oceny jego oddziaływania na środowisko.

Realizacja żadnego z proponowanych działań na terenie gminy nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania na środowisko.

W przypadku, gdy "Strategia Rozwoju Gminy Wolbórz..." nie zostanie wdrożona prowadzić to może do pogłębiania się problemów ochrony środowiska (co negatywnie wpłynąć będzie m.in. na zdrowie mieszkańców).

Przeprowadzona analiza i ocena działań zawartych w projekcie "Strategii Rozwoju Gminy Wolbórz na lata 2022-2030" pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, a także wpłynie na ograniczanie zużycia zasobów środowiskowych.

## **18. Podpis autora oraz data opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko**

Wykonawca opracowania:

PPUH „**BaSz**” mgr inż. Bartosz Szymusik

26-200 Końskie, ul. Polna 72

tel./fax (41) 372 49 75,

e-mail: basz@post.pl

Data opracowania Prognozy: 07 lutego 2022r.